

КАРАР

«27» нче август 2020 ел

РЕШЕНИЕ

№ 394

Биектау муниципаль районы Советының «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында» карары проекты турында

2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 28 статьясының 3 өлеше һәм 44 статьясының 4 өлеше, 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Биектау муниципаль районы Советы,

КАРАР БИРДЕ:

1. «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында» Биектау муниципаль районы Советы карары проекты нигез итеп алырга (алга таба – карар проекты) (1 нче кушымта).

2. «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы проекты гавами тыңлауларга чыгарырга.

3. 2020 елның 16нчы сентяберендә 11 сәг. 30 мин. тан 12 сәг. 30 мин.ка кадәр Биектау т/юл ст. бис., Кооперативная ур., 5 й. адресы буенча урнашкан Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Советы бинасындагы утырышлар залында карар проекты буенча гавами тыңлаулар билгеләргә.

4. Карар проекты буенча гражданның тәкъдимнәрен кабул итүне гамәлгә ашыруны түбәндәге адрес буенча: пос.ж/д. ст. Гора, ул. Кооперативная, 5 й., 112 каб., 2020 елның 28 нче августан 15нче сентябергә кадәр (эш көннәрендә 10 сәг. 00 минуттан 17 сәг. 00 минутка кадәр) билгеләргә.

Контакт өчен: Мөстәкыймова Эльмира Фиргать кызы, телефон/факс: 8(84365)2-30-56, электрон почта адресы: biektau@tatar.ru.

5. Гражданның тәкъдимнәрен исәпкә алу, карар проекты буенча гавами тыңлаулар оештыру һәм уздыру өчен эш төркеме төзәргә һәм аның персонал составын расларга:

Шакиров Әнәс Шәүкәт улы – Биектау муниципаль районы Башлыгы урынбасары, эш төркеменң житәкчесе;

Мөстәкыймова Эльмира Фиргать кызы – Биектау муниципаль районы Советының оештыру бүлеге начальнигы, эш төркеме әгъзасы;

Архипов Владимир Димитриевич – Биектау муниципаль районы Советының

юридик бүлеге начальнигы, эш төркеме эгъзасы.

6. Эш төркеменә Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Уставы проектына төзәтмәләр һәм тәкъдимнәрне өйрәнергә һәм гомумиләштерергә, тәкъдимнәрне исәпкә алып, Устав проекты эшләп бетерергә һәм Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Советына карауга кертергә.

7. Карар проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу һәм аның буенча фикер алышуда гражданның катнашу тәртибен билгеләргә (2 нче кушымта).

8. Әлеге карарны «Биектау хәбәрләре» район газетасында бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә) һәм Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Биектау муниципаль районының рәсми сайтында: <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> веб-адрес буенча һәм Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталында <http://pravo.tatarstan.ru> урнаштырырга.

9. Биектау муниципаль районы Башкарма комитетына «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча билгеләнгән тәртип һәм әлеге карар белән билгеләнгән срокларда гавами тыңлаулар әзерләргә һәм уздырырга.

10. Әлеге карар рәсми басылып чыккан (халыкка житкерелгән) көненнән үз көченә керә.

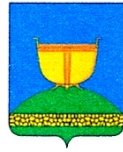
11. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны законлылык, хокук тәртибе, муниципаль милек һәм жирле үзидарә буенча даими комиссиягә йөкләргә.

Совет рәисе,
Муниципаль район Башлыгы

Р.Г.Кәлимуллин

**СОВЕТ ВЫСОКОГОРСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**

Кооперативная ул., 5, пос. ж/д станция Высокая Гора,
Высокогорский район, Республика Татарстан, 422700

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БИЕКТАУ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОН СОВЕТЫ**

Кооперативная ур., 5, Биектау т/ю станциясе поселогы,
Биектау районы, Татарстан Республикасы, 422700

Тел.: +7 (84365) 2-30-50, факс: 2-30-86, e-mail: biektou@tatar.ru, www.vysokaya-gora.tatarstan.ru

РЕШЕНИЕ

«__» _____ 201__ г

КАРАР

№ _____

**«Татарстан Республикасы Биектау
муниципаль районы» муниципаль
берәмлеге Уставын кабул итү
турында**

2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 35 статьясының 10 өлешендәге 1 пункты һәм 44 статьясы нигезендә, «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында» карары проекты турында» муниципаль норматив хокукый акт проекты буенча гавами тыңлаулар нәтижэләрән исәпкә алып, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Советы

КАРАР БИРДЕ:

1. «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставын кушымта нигезендә кабул итәргә.
2. «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставын 2007 елның 21 июлендәге 97-ФЗ номерлы «Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәве турында» Федераль законда билгеләнгән тәртиптә муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органында теркәргә.
3. «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставын теркәү өчен жаваплы итеп «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башлыгы Р.Г. Кәлимуллинны билгеләп куярга.
4. Әлеге карарның һәм «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставының «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставында каралган тәртиптә рәсми рәвештә муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органынан кергән көннән соң 7 эш көненнән дә соңрак булмаган срокта бастырып чыгаруны (халыкка житкерүне)тәэмин итәргә.
5. Әлеге карар һәм «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы әлеге карарның 4 пунктында каралган тәртиптә аларны

рәсми бастырып чыгарганнан (халыкка житкергәннән) соң үз көченә керә.

6. Әлеге карар һәм «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы үз көченә кергән моменттан, Советның 2015 елның 21 сентябрдәге 7 нче номерлы «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставын раслау турында» (Советның 28.09.2016 N 86, 29.11.2016 N 110, 26.05.2017 N 145, 29.10.2018 №255 номерлы карарлары белән кертелгән үзгәрешләр белән) Карарын һәм Россия Юстиция министрлыгының Татарстан Республикасы буенча Идарәсендә 16.10.2015 № RU165160002015001 номеры белән теркәлгән «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставын (Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Советының 28.09.2016 N 86, 29.11.2016 N 110, 26.05.2017 N 145, 29.10.2018 №255 номерлы карарлары белән белән кертелгән үзгәрешләр белән) үз көчләрен югалткан дип танырга.

7. Әлеге карарны Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталы составындагы Биектау муниципаль районының рәсми сайтында <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/>, һәм Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталында <http://pravo.tatarstan.ru> бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә).

8. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны законлылык, хокук тәртибе, муниципаль милек һәм жирле үзидарә буенча даими комиссиягә йөкләргә

Совет рәисе,
Муниципаль район Башлыгы

Р.Г.Кәлимуллин

I Бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 статья. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Уставы

1. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Уставы (алга таба әлеге Устав тексты буенча - Устав) жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне, жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүдә халыкның катнашуы формаларын, тәртибен һәм гарантияләрен, жирле үзидарә органнарының, жирле үзидарәнең вазыйфаи затларының структурасын, формалаштыру тәртибен һәм вәкаләтләрен, жирле үзидарәнең икътисадый һәм финанс нигезләрен һәм Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы территориясендә аларның үтәләше гарантияләрен билгели.

2. Устав Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районының муниципаль хокукый актлары системасында югары юридик көч акты булып тора, Биектау муниципаль районының бөтен территориясендә турыдан-туры гамәлдә була һәм кулланыла.

2 статья. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районының исеме һәм статусы

1. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы 2005 елның 31 гыйнварындагы 20-ТРЗ номерлы «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» Татарстан Республикасы Законы белән төзелгән һәм статус бирелгән муниципаль берәмлек булып тора.

2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» (алга таба әлеге Устав тексты буенча - район), кыскартылган исеме - «Биектау муниципаль районы».

3. Районның административ үзәге булып Биектау тимер юл станциясе бистәсе тора.

3 статья. Районның территориаль төзелеше

1. Биектау муниципаль районы территориясен Биектау муниципаль районы составына керүче авыл жирлекләре тәшкил итә:

Айбаш авыл жирлеге: Айбаш (административ үзәк), Олы Көек, Яңавыл, Апсабаш, Каракүл, Кодаш авыллары;

Алан-Бәксәр авыл жирлеге: Алан-Бәксәр (административ үзәк), Алат спиртзаводы, Гәр, Әсән, Шөмлән авыллары;

Әлдермеш авыл жирлеге: Әлдермеш (административ үзәк), Сая, Өбрә авыллары;

Каенлык авыл жирлеге: Каенлык (административ үзәк), Өнсә, Мамонино, Чыршы, Шуман, Абла, Бәрле, Олы Пүчинкә, Кече Пүчинкә, Олыяз, Соловцово, Тимофеевка авыллары;

Бөреле авыл жирлеге: Бөреле жәнлек совхозы бистәсе (административ үзәк),

Пимәр, Сосновка, Керосиново, Кирилловка авыллары, Бөреле тимер юл разъезды бистәсе;

Олы Битаман авыл жирлеге: Олы Битаман (административ үзәк), Бикнарат, Кече Битаман, Ювас авыллары;

Олы Кавал авыл жирлеге: Олы Кавал (административ үзәк), Чуаш иле, Мажар, Кече Кавал авыллары;

Биектау авыл жирлеге: Биектау (административ үзәк), Пановка, Пермьяк, Калинино, Келәтле, Эстачи авыллары, Инеш бистәсе;

Дачный авыл жирлеге: Дачный бистәсе (административ үзәк), Яшь Көч авылы;

Дөбъяз авыл жирлеге: Дөбъяз (административ үзәк), Олы Солабаш, Кече Солабаш, Таршна, Торнаяз, Шыпшыек авыллары;

Иске-Казан авыл жирлеге: Коркачык (административ үзәк), Камай, Татар Әйшәсе, Югары Ия, Кызылкүл, Рус Урматы, Татар Урматы авыллары;

Казаклар авыл жирлеге: Казаклар (административ үзәк), Өлә, Матмыр, Наратлык авыллары;

Красносельский авыл жирлеге: Биектау тимер юл станциясе бистәсе (административ үзәк), Березовка, Яңа Поселок, «Каменка» шифаханәсе, Урманчы бистәләре, Киндерле тимер юл разъезды бистәсе;

Коркачык авыл жирлеге: Коркачык тимер юл разъезды бистәсе (административ үзәк);

Мәмдәл авыл жирлеге: Мәмдәл авылы (административ үзәк), Юртыш бистәсе;

Мүлмә авыл жирлеге: село Мүлмә (административ үзәк), Красна, Сасмак, Тимерче авыллары, Кызыл-Болгар бистәсе;

Алат авыл жирлеге: Алат (административ үзәк), Кече Алат, Потаниха, Урта Алат авыллары;

Семиозерка авыл жирлеге: Семиозерка (административ үзәк), Шигали, Макаровка, Теплый Ключ авыллары, Күлле, Якты күл бистәләре;

Суыксу авыл жирлеге: Суыксу (административ үзәк), Олы Рәс, Кондырлы, Кече Рәс, Ташсу, Чәмәк авыллары;

Ташлы-Кавал авыл жирлеге: Ташлы-Кавал (административ үзәк), Глухово, Рус-Татар Әйшәсе, Туктамыш, Өмбе авыллары;

Усад авыл жирлеге: Усад (административ үзәк), Хохлово, Ильино, Садилово, Толмач, Тимофеевка, Чубар авыллары;

Чыпчык авыл жирлеге: Чыпчык (административ үзәк), Байкал, Кече Бөреле, Иске Бөреле авыллары;

Чернышевка авыл жирлеге: Чернышевка (административ үзәк), Каймар, Ивановка, Яңа Мамонино, Иске Тура, Шушар авыллары;

Шәпше авыл жирлеге: Шәпше (административ үзәк), Кызыл Шәрәкь, Тимошкино авыллары;

Ямаширмә авыл жирлеге: Ямаширмә (административ үзәк), Олы Ялан, Здоровый Ключ авыллары.

3. Район чикләре «Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 20-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә билгеләнгән.

4. Район чикләре жирлекара характердагы мәсьәләләрне хәл итү өчен районның жирле үзидарә органнары тарафыннан шартлар тудыру кирәклеген исәпкә алып, шулай ук районның бөтен территориясендә күрсәтелгән органнарда федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән.

5. Район чикләрен үзгәртү Биектау муниципаль районының халык, жирле үзидарә органнары, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы законы белән гамәлгә ашырыла.

4 статья. Районның рәсми символлары

1. Районның үз рәсми символлары - тарихи, мәдәни һәм башка жирле традицияләрне һәм үзенчәлекләрне чагылдыручы флагы, гимны һәм гербы бар.

2. Рәсми символларның тасвирламасы, алардан файдалану тәртибе «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Советы раслаган район флагы, гимны һәм гербы турындагы нигезләмәләр белән билгеләнә.

3. Район гербы район жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының матбугат, бланк һәм башка рәсми документларында, районның жирле үзидарә органнары фасадларында, район Советының утырышлар залында, Район Башлыгының һәм район Башкарма комитеты Житәкчесенең эш кабинетларында урнаштырыла. Район гербын рәсми рәвештә урнаштыруның башка очраklары район Советы карары белән билгеләнә.

4. Район флагы даими рәвештә жирле үзидарә органнары биналары, предприятиеләр, учреждениеләр, муниципаль милектәге оешмалар фасадында, Район Советының утырышлар залында, Район Башлыгының һәм Район Башкарма комитеты Житәкчесенең эш кабинетларында урнаштырыла. Район флагынан рәсми файдалануның башка очраklары Район Советы һәм Район флагы турындагы Нигезләмә карарлары белән билгеләнә.

5. Районның гербы һәм флагы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве узарга тиеш.

5 статья. Халыкның районда жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга хокукы

1. Районда үзидарә Россия Федерациясе гражданны тарафыннан жирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда катнашу юлы белән, турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка формалары ярдәмендә, шулай ук әлеге Уставта каралган жирле үзидарәнең сайлаулы һәм башка органнары аша гамәлгә ашырыла.

2. Гражданныр жирле үзидарәне нинди женескә, расага, милләткә, телгә, чыгышка, мөлкәти һәм вазыйфай хәлгә, дингә мөнәсәбәткә, инануларга, ижтимагый берләшмәләргә карауга бәйсез рәвештә турыдан-туры да, шулай ук вәкилләр аша да гамәлгә ашыруга бертигез хокукларга ия.

Район территориясендә даими яисә башлыча яшәүче чит ил гражданныр жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенә халыкара килешүләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия.

3. Районның һәр кешесе жирле үзидарә органнарына һәм районның жирле

үзидарәсе вазыйфай затларына турыдан-туры мөрәжәгать итәргә, жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында мәгълүмат алырга хокуклы.

4. Район жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфай затлары һәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагылышлы документлар һәм материаллар белән танышу мөмкинлеген, шулай ук, законда башкасы каралмаган очракта, гражданның районның жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында тулы һәм дөрәс мәгълүмат алу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

5. Районның жирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән халыкка районның һәм аның аерым территорияләренә аеруча әһәмиятле мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торақ-коммуналь хужалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр күрсәтү чөлтәре үсешен, социаль ташламалар, жәмәгать тәртибен саклау торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында 2009 елның 9 февралендәге 8-ФЗ номерлы «Дәүләт органнары һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында мәгълүматтан файдалануны тәмин итү турында» Федераль закон нигезендә даими рәвештә халыкка мәгълүмат бирә.

6. Гражданның, оешмалар, әгәр аларның хокуклары һәм ирекләре бозылган дип санасалар, Район жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларның карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата судта шикаять белдерергә хокуклы.

6 статья. Районның жирле үзидарә органнары структурасы

1. Муниципаль районның жирле үзидарә органнары структурасын түбәндәгеләр тәшкил итә:

1) Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Советы (алга таба әлегә Устав тексты буенча - район Советы);

2) Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Башлыгы (алга таба әлегә Устав тексты буенча - район Башлыгы);

3) Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Башкарма комитеты (алга таба әлегә Устав тексты буенча - район башкарма комитеты);

4) Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районының контроль-хисап палатасы (алга таба әлегә Устав тексты буенча - районның Контроль-хисап палатасы).

2. Муниципаль районның жирле үзидарә органнарын төзү, аларның вәкаләтләре, вәкаләтләре срогы, хисап бирү, контрольдә тоту тәртибе, шулай ук күрсәтелгән органнарны оештыруның һәм аларның эшчәнлегенә башка мәсьәләләре әлегә Устав тарафыннан Татарстан Республикасы законы нигезендә билгеләнә.

3. Биектау муниципаль районының жирле үзидарә органнары дәүләт хакимияте органнары системасына керми.

4. Биектау муниципаль районының жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлегә Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

5. Жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү турында район Советы карары 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган очрактан тыш, күрсәтелгән карарны кабул иткән район Советының вәкаләтләре чоры тәмамлангач кына үз көченә керә.

7 статья. Районның жирле әһәмияткә ия мәсьәләләре

1. Районның жирле әһәмияткә ия мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль район бюджеты проекты тәүзү һәм карау, муниципаль район бюджеты раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контрольдә тоту, муниципаль район бюджеты үтәлеше турында хисап тәүзү һәм раслау;

2) муниципаль район жирле салымнар һәм жыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм гамәлдән чыгару;

3) муниципаль районның муниципаль милкендәге мөлкәтне биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

4) муниципаль район чикләрендә Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирлекләренә электр һәм газ белән тәмин итүне оештыру;

5) муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жирле әһәмияткә ия автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегә, муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жирле әһәмияткә ия автомобиль юлларының сакланышына муниципаль контрольне гамәлгә ашыру һәм аларда юл хәрәкәте куркынычсызлыгын тәмин итү, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыру;

6) муниципаль район чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру һәм жирлекләр арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру өчен шартлар тудыру;

7) террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук муниципаль район территориясендә террорчылык һәм экстремизм күренешләре нәтижәләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) юкка чыгаруда катнашу;

8) милләтара һәм конфессияара килешүне ныгытуга, муниципаль район территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен яклауга һәм үстерүгә, жирле аз санлы халыкларның һәм башка милли азчылыкларның хокукларын гамәлгә ашыруга, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясен тәмин итүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чаралар эшләү һәм гамәлгә ашыру;

9) муниципаль район территориясендә гадәттән тыш хәлләр нәтижәләрен кисәтүдә һәм бетерүдә катнашу;

10) муниципаль район территориясендә жәмәгать тәртибен саклауны муниципаль милиция тарафыннан оештыру;

11) муниципаль районның хезмәт күрсәтә торган административ участогында эшләү өчен полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә бина бирү;

12) 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәрнең күрсәтелгән вазыйфа буенча вазыйфаларын үтәү чорына торак урыны бирү;

13) әйләнә-тирә мохитне саклау буенча жирлекара характердагы чараларны оештыру;

14) муниципаль мәгариф оешмаларында төп гомуми белем бирү

программалары буенча (федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә төп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыруны финанс ягыннан тәэмин итү вәкаләтләрәннән тыш) һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүне оештыру, муниципаль мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне оештыру (финанс ягыннан тәэмин итү Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла торган балаларга өстәмә белем бирүдән тыш), муниципаль мәгариф оешмаларында балаларны карау һәм тәрбияләүне, карап тотуны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру, балаларның гомерен һәм сәламәтлеген тәэмин итү чараларын да кертеп, каникул вакытында балаларның ялын оештыруны тәэмин итү буенча үз вәкаләтләре чикләрендә шартлар тудыру;

15) муниципаль район территориясендә гражданнарга түләүсез медицина ярдәме күрсәтүнең дәүләт гарантияләренең территориаль программасы нигезендә халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыру (аерым территорияләр халкын медик-санитар тәэмин итү функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы карамагындагы медицина оешмаларында медицина ярдәме белән тәэмин ителә торган территорияләрнең Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан расланган исемлегенә кертелгән жирлекләр территорияләреннән тыш);

16) муниципаль район территориясендә каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау), жыю, транспортировка, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү эшчәнлеген оештыруда катнашу;

17) муниципаль районның территориаль планлаштыру схемаларын раслау, муниципаль район территориаль планлаштыру схемасы нигезендә эзерләнгән территорияне планлаштыру буенча документацияне раслау, муниципаль район территориясендә гамәлгә ашырыла торган шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәэмин итүнең мәгълүмат системасын алып бару, муниципаль район чикләрендә жир кишәрлекләрен муниципаль ихтыяж өчен резервлау һәм тартып алу, хәбәрнамәдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеше объектының яисә бакча йортының планлаштырыла торган төзелеш параметрларының жир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты объектын урнаштыруның билгеләнгән параметрларына һәм рөхсәт ителешенә туры килүе турында хәбәрнамә жиберү, хәбәрнамәдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеше объекты яки бакча йорты параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килмәве һәм (яки) шәхси торак төзелеше объектын яки бакча йортын жир кишәрлегендә урнаштыру рөхсәт ителмәве турында хәбәрнамә, төзелгән яисә реконструкцияләнгән индивидуаль торак төзелеше объектының яисә бакча йортының тиешле авылара территорияләрдә урнашкан жир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше объектларын яисә бакча йортларын төзегәндә яисә реконструкцияләгәндә шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турындагы законнар таләпләренә туры килүе яисә туры килмәве турында хәбәрнамә, Россия Федерациясә гражданлык законнары нигезендә авылара территориядә урнашкан үз белдеге белән төзелгән корылманы сүтү турында карар кабул итү, авылара территориядә урнашкан рөхсәтсез корылманы сүтү яисә аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү турындагы карар, максатчан билгеләнеш буенча файдаланылмый торган яисә Россия Федерациясә законнарын бозып файдаланыла торган һәм авылара территориядә урнашкан жир кишәрлеген тартып алу турындагы карар кабул итү,

авылара территориядә урнашкан рөхсәтсез корылманы сүтүне гамәлгә ашыру яисә аны Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактарда билгеләнгән таләпләргә туры китерү, авылара территориядә урнашкан жир кишәрлегенә шәһәр төзелеше планын бирү;

18) реклама конструкцияләрен урнаштыру схемасын раслау, муниципаль район территориясендә реклама конструкцияләрен урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә рөхсәтләр бирү, мондый рөхсәтләрне гамәлдән чыгару, 2006 елның 13 мартындагы 38-ФЗ номерлы «Реклама турында» Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла торган муниципаль район территориясендә үз белдеге белән урнаштырылган реклама конструкцияләрен сүтү турында күрсәтмәләр бирү;

19) жирлекләренәң архив фондларын саклауны да кертеп муниципаль архивны формалаштыру һәм карап тоту;

20) муниципаль район территориясендә жирлекарә жирләү урыннарын карап тоту, ритуаль хезмәтләр оештыру;

21) муниципаль район составына керүче жирлекләренә элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

22) жирлекарә китапханәләр тарафыннан халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, аларны комплектлау һәм аларның китапханә фондларының сакланышын тәмин итү;

23) муниципаль район составына керүче жирлекләренә ял вакытын оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәт күрсәтүләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

24) муниципаль район составына керүче жирлекләрдә жирле традицион халык сәнгәте ижатын үстерү өчен шартлар тудыру;

25) муниципаль район милкәндәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклап калу, файдалану һәм популярлаштыру, муниципаль район территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклау;

26) муниципаль район составына керүче жирлекләренәң бюджет тәмин ителешә дәрәжәсен муниципаль район бюджеты акчалары хисабына тигезләү;

27) территориаль оборона һәм гражданныр оборонасы, муниципаль район халкын һәм территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

28) муниципаль район территориясендә жирле әһәмияттәге дөвалау-савыктыру урыннарын һәм курортларны булдыру, үстерү һәм саклауны тәмин итү, шулай ук жирле әһәмияттәге аеруча сакланулы табигый территорияләренә файдалану һәм саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

29) муниципаль район территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләренә мобилизациян әзерләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

30) су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

31) жирлекләрдә авыл хужалыгы житештерүен үстерү өчен шартлар тудыру, авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү, кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерүгә ярдәм итү, социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга, хәйрия эшчәнлегенә һәм иреклеләр хәрәкәтенә (волонтерлыкка) ярдәм итү;

32) муниципаль район территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакуләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, муниципаль районның рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

33) балалар һәм яшъләр белән эшләү буенча жирлекара характердагы чараларны оештыру һәм гамәлгә ашыру;

34) Россия Федерациясенә су законнарында билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесе вәкаләтләрен гамәлгә ашыру, шәхси һәм көнкүреш ихтыяжлары өчен гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына иреккә керүен тәмин итүне дә кертәп, гомуми файдаланудагы су объектларыннан файдалану кагыйдәләрен билгеләү;

35) муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру;

36) муниципаль район ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәккә эшләренә башкаруны тәмин итү, федераль закон нигезендә ясалма жир кишәрлеге булдыру турында шартнамә төзү хокукына ачык аукцион уздыру;

37) муниципаль район чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыру;

38) адреслау объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш) исемнәр бирү, муниципаль районның авылара территориясә чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, юк итү, мәгълүматны дәүләт адреслы реестрында урнаштыру;

39) муниципаль районның авылара территориясендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру;

40) 2007 елның 24 июлендәге 221-ФЗ номерлы «Дәүләт күчемсез мөлкәт кадастры турында» Федераль закон нигезендә комплекслы кадастр эшләре башкаруны оештыру һәм территориянең карта-планын раслау.

2. Районның жирле үзидарә органнары муниципаль район составына керүче аерым жирлекләренә жирле үзидарә органнары белән аларга жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү буенча үз вәкаләтләренә бер өлешен гамәлгә ашыруны Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә тиешле жирлекләр бюджетларына муниципаль район бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән тапшыру турында килешүләр төзәргә хокукы.

8 статья. Районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләренә хәл итүгә хокукы

1. Муниципаль районның жирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокукы:

1) муниципаль район музейларын төзү;

2) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;

3) муниципаль район территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләренә хокукларын гамәлгә ашыруга бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

4) Россия Федерациясә халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм күрсәтү һәм муниципаль район территориясендә миллиләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру;

5) 2008 елның 31 декабренә торышы буенча алар карамагындагы муниципаль мэгариф югары белем бирү оешмаларын гамәлгә куючы функцияләрен гамәлгә ашыру;

6) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

7) кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларга булышлык күрсәтүче ижтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

9) инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның гомумроссия ижтимагый берләшмәләре тарафыннан төзелгән оешмаларга ярдәм күрсәтү;

10) «Кан һәм аның компонентлары донорлыгы турында» Федераль законда каралган чараларны гамәлгә ашыру;

11) авылара территориядә урншкан торак пунктта нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

12) федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтүләр шартлары сыйфатын бәйсез бәяләүне оештыру өчен шартлар тудыру, шулай ук ведомство буйсынуындагы оешмалар житәкчеләре эшчәнлеген бәяләгәндә оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартлары сыйфатын бәйсез бәяләү нәтижәләрен куллану һәм федераль законнар нигезендә оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартларын бәйсез бәяләү нәтижәләре буенча ачыкланган житешсезлекләргә бетерү буенча чаралар күрүне контрольдә тотуны гамәлгә ашыру;

13) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында»гы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру;

14) инвалидларның, сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортын үстерүгә, адаптив физик культурага һәм адаптив спортына ярдәм күрсәтү;

15) 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы «Кулланучылар хокукларын яклау турында» Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру;

16) полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына әлегә вазыйфаны хезмәткәр биләгән вакытка торак урыны бирү.

2. Муниципаль районның жирле үзидарә органнары әлегә статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләргә хәл итәргә, башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга (131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы нигезендә аларга тапшырылмаган), әгәр бу федераль законнарда каралса, шулай ук башка муниципаль берәмлекләргә жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъектлары законнары белән үз компетенцияләреннән төшереп калдырылмаган башка мәсьәләләргә, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларынан бирелгән бюджетара трансфертлардан тыш, жирле бюджетлар керемнәре исәбеннән һәм күчерүләргә өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре керүдән тыш, хәл итәргә хокуклы.

9 статья. Районның авыл жирлекләре территорияләрендә районның жирле үзидарә органнары тарафыннан хәл ителә торган районның жирле әһәмияттәге башка мәсьәләләре

1) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирлек чикләрендә халыкны электр, жылылык һәм газ белән тәэмин итүне оештыру;

2) аларда машина кую урыннарын (парковка урыннарын) төзүне һәм аларның эшчәнлеген тәэмин итүне кертәп, юл хәрәкәте куркынычсызлыгын тәэмин итү, авыл жирлекләренең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын муниципаль контрольдә тотуны гамәлгә ашыру, шулай ук автомобиль юлларынан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

3) авыл жирлекләрендә яшәүчеләрне һәм торак урыннарына мохтаж аз керемле гражданны торак урыннары белән тәэмин итү, муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыру, торак төзелеше өчен шартлар тудыру, муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру, шулай ук жирле үзидарә органнарының торак законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

4) халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм авыл жирлекләре чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

5) авыл жирлекләре чикләрендә террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук террорчылык һәм экстремизм күренешләре нәтижеләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) юкка чыгаруда катнашу;

7) авыл жирлекләре чикләрендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм алардан килгән зыяннары бетерүдә катнашу;

8) халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, авыл жирлекләре китапханәләренең китапханә фондларын комплектлау һәм аларның сакланышын тәэмин итү;

9) авыл жирлекләре милкендәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклап калу, файдалану һәм популярлаштыру, авыл жирлекләре территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклау;

10) авыл жирлекләрендә жирле традицион халык сәнгать ижатын үстерү өчен шартлар тудыру, халык сәнгать һөнәрләрен саклап калуда, торгызуда һәм үстерүдә катнашу;

12) авыл жирлекләренең торак пунктлары чикләрендә урнашкан авыл жирлекләре урманнарыннан, аеруча саклаулы табигый территорияләр урманнарыннан файдалану, аларны саклау, яклау, аларны торгызу;

13) авыл жирлекләренең генераль планнарын, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрен раслау, авыл жирлекләренең генераль планнары нигезендә территорияне планлаштыру документларын раслау, жирлек чикләрендә урнашкан жир кишәрлеген шәһәр төзелеше планын бирү, төзелешкә рөхсәтләр бирү (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очрактардан тыш), авыл жирлекләре территориясендә урнашкан капитал төзелеш объектларын төзүне, реконструкцияләүне гамәлгә ашырганда объектлар файдалануга тапшыруга рөхсәтләр бирү, авыл жирлекләрен шәһәр төзелешен проектлауның жирле

нормативларын раслау, муниципаль ихтыяжлар өчен жирлек чикләрендә жирләрне резервлау һәм жир кишәрлекләрен тартып алу, авыл жирлекләре чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактарда, биналарны, корылмаларны карауны һәм мондый карау барышында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр бирүне гамәлгә ашыру, хәбәрнамәдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеше яки реконструкция объектының яисә бакча йортының (алга таба – планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамә) планлаштырыла торган төзелеш параметрларының жир кишәрлегендә индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йорты объектын урнаштыруның билгеләнгән параметрларына һәм рөхсәт ителешенә туры килүе турында хәбәрнамә жиберү, хәбәрнамәдә күрсәтелгән планлаштырыла торган индивидуаль торак төзелеше объекты яки бакча йорты параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килмәве һәм (яки) шәхси торак төзелеше объектын яки бакча йортын жир кишәрлегендә урнаштыру рөхсәт ителмәве турында хәбәрнамә, төзелгән яисә реконструкцияләнгән индивидуаль торак төзелеше объектының яисә бакча йортының тиешле авылара территорияләрдә урнашкан жир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше объектларын яисә бакча йортларын төзегәндә яисә реконструкцияләгәндә шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турындагы законнар таләпләренә туры килүе яисә туры килмәве турында хәбәрнамә, максатчан билгеләнештә кулланылмый торган яки Россия Федерациясе законнарын бозып кулланыла торган жир кишәрлеген тартып алу турында карарлар, рөхсәтсез корылманы сүтүне яисә аны жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре белән билгеләнгән капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзелеш, реконструкциянең чик параметрларына, территорияне планлаштыру буенча документация белән, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактарда федераль законнар белән билгеләнгән капитал төзелеш объектлары параметрларына мәжбүри таләпләренә туры китерүне гамәлгә ашыру;

14) «Жылылык белән тәмин итү турында» Федераль законда билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жылылык белән тәмин итү системасы схемасында жылылык белән тәмин итү системасын үстерү, аның ышанычлылыгын һәм энергетик нәтижәлелеген арттыру өчен кирәкле жылылык белән тәмин итү объектларын төзү, реконструкцияләү һәм (яисә) модернизацияләү чараларын жылылык белән тәмин итүнең бердәм оешмасы тарафыннан үтәлүенә жылылык белән тәмин итүнең бәя зоналарында муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

15) авыл жирлекләре территориясендә авария-коткару хезмәтләрен һәм (яисә) авария-коткару формироваиеләрен төзү, карап тоту һәм аларның эшчәнлеген оештыру;

16) су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

17) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, жирлек халкын һәм территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

18) авыл жирлекләре территориясендә жирле әһәмияттәге дөвалау-савыктыру урыннарын һәм курортларны булдыру, үстерү һәм саклауны тәмин итү, шулай ук жирле әһәмияттәге аеруча саклаулы табигать территорияләрен файдалану һәм саклау

өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

19) Россия Федерациясенең су законнары белән билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесе вәкаләтләрен гамәлгә ашыру, аларны куллануны чикләү турында халыкка мәгълүмат бирү;

20) муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру;

21) жирлекләрдә хезмәт күрсәтә торган административ участокларда полиция участогы вәкаләтле затлар вазыйфаларын биләүче хезмәткәрләргә эш урыннары бирү;

22) 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полициянең участок уполномоченные вазыйфаларын биләүче хезмәткәрләргә һәм аларның гаилә әгъзаларына хезмәткәрләр тарафыннан күрсәтелгән вазыйфалар буенча бурычларны үтәү чорында торақ урыннары бирү;

23) коммерцияле булмаган оешмалар турында «Федераль законның 31.1 һәм 31.3 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмаларга ярдәм күрсәтү»;

24) авыл жирлегә ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре төзү өчен кирәкле эшләрне башкаруны тәмин итү, 2011 елның 19 июлендәге 246-ФЗ номерлы «Федераль милектәге су объектларында төзелгән ясалма жир кишәрлекләре турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» Федераль закон нигезендә ясалма жир кишәрлегә төзү турында һәм шартнамә төзү хокукына ия булуга ачык аукцион уздыру;

25) авыл жирлекләре чикләрендә коррупциягә каршы тору чараларын гамәлгә ашыру;

26) 2007 елның 24 июлендәге 221-ФЗ номерлы “Кадастр эшчәнлегә турында” Федераль закон нигезендә поселок территориясендә Комплекслы кадастр эшләрен башкаруда катнашу;

27) полициянең участок уполномоченные вазыйфаларын биләүче хезмәткәренә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр тарафыннан күрсәтелгән вазыйфалар буенча бурычларны үтәү чорында торақ урыны бирү.

10 статья. Районның жирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләрен бирү

Районның жирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләре бирү федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

Районның жирле үзидарә органнары әлегә максатларга бүлеп бирелгән матди ресурслар һәм финанс чаралары чикләрендә федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен җаваплы.

Тапшырылган вәкаләтләргә гамәлгә ашыру дәүләт контролендә тора. Районның жирле үзидарә органнары тарафыннан аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны контрольдә тоту шартлары һәм тәртибе федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә. Район Советы үз вәкаләтләре чикләрендә үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен районның жирле үзидарә органнары карамагында булган матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан өстәмә файдалану очраklары һәм тәртибен билгеләргә хокуклы.

11 статья. Районның муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы

Районның муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм жирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

12 статья. Районның жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

Районның жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре түбәндәгеләр аша гамәлгә ашырыла:

- 1) район жирле үзидарә органнарының Районның социаль-икътисадый үсешенә юнәлдерелгән дәүләт программаларын тормышка ашыруда катнашуы;
- 2) район жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (киләшүләр) төзү;
- 3) даими яисә вакытлыча координацияләү, консультатив, киңәшмә һәм башка эшче органнар булдыру;
- 4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында район Советының закон чыгару инициативасы;
- 5) законнарда билгеләнгән хезмәттәшлекнең башка формалары.

13 статья. Муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу

Районда муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне, муниципаль хезмәткәр статусын, муниципаль хезмәт узу шартларын һәм тәртибен дә кертеп, 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» Федераль закон, 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы «Муниципаль хезмәт турында» Татарстан Республикасы кодексы, район Советы белән расланган Муниципаль хезмәт турындагы Нигезләмә һәм район муниципаль хокукый актлары белән гамәлгә ашырыла.

II бүлек. ХАЛЫК ТАРАФЫННАН ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ТУРЫДАН-ТУРЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ҺӘМ ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУ ФОРМАЛАРЫ

14 статья. Халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда турыдан-туры катнашуы

Гражданның турыдан-туры жирле үзидарәне гамәлгә ашыралар һәм жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге формаларда катнашалар:

- 1) жирле референдум;
- 2) Районның чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;
- 3) гражданның хокукый актлар чыгару инициативасы;
- 4) территорияль ижтимагый үзидарә;
- 5) гавами тыңлаулар;

- 6) гражданнар жыелышы;
- 7) граждан конференциясе (делегатлар жыелышы);
- 8) гражданнарны сораштыру;
- 9) жирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы;
- 10) жирле үзидарә органнарына гражданнарның мөрәжәгатьләре;
- 11) иҗтимагый (консультатив) советлар оештыру;
- 12) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формалар.

15 статья. Жирле референдум

1. Жирле референдум турыдан-туры Район халкы тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү максатларында үткәрелә.

2. Жирле референдум районның бөтен территориясендә 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокуклары һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон һәм 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы «Жирле референдум турында» Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә, 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә.

3. Жирле референдумда яшәү урыны район чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданны катнашырга хокуклы. Россия Федерациясенә халыкара килешүләре нигезендә һәм законда билгеләнгән тәртиптә, район территориясендә даими яшәүче чит ил гражданны Россия Федерациясе гражданны да булган шул ук шартларда жирле референдумда катнаша.

4. Жирле референдум билгеләү турындагы карар район Советы тарафыннан түбәндәгеләр инициативасы буенча кабул ителә:

1) жирле референдумда катнашу хокукына ия булган гражданнар;

2) сайлау берләшмәсе, уставлары сайлауларда һәм (яки) референдумнарда катнашуын күздә тоткан һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән башка иҗтимагый берләшмә;

3) Район Советы һәм район Башкарма комитеты Житәкчесе алар белән берлектә тәкъдим ителгән.

5. Гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый оешмалар инициативасы буенча жирле референдум билгеләү шарты булып, әлеге инициативаны яклап имзалар жыю тора, аларның саны район территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар санының биш процентын тәшкил итәргә тиеш, ләкин ул 25 имзадан да ким була алмый.

6. Район Советы һәм район Башкарма комитеты Житәкчесе белән берлектә тәкъдим ителгән референдум үткөрү инициативасы Район Советы карары һәм район Башкарма комитеты Житәкчесе карары белән рәсмиләштерелә. Күрсәтелгән инициативаны тәкъдим итү тәртибе район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

7. Район Советы жирле референдумны район Советына документлар кERGән көннән алып 30 көн эчендә билгели, алар нигезендә жирле референдум билгеләнә.

8. Референдумда тавыш бирүне үткәрү датасы билгеләнгән көнгә кадәр 25 көннән дә соңга калмыйча, район Советы карары буенча аны дәүләт хакимияте органнарына яисә жирле үзидарә органнарына билгеләнгән сайлауларда тавыш бирү көне яисә башка билгеләнгән референдумда тавыш бирү көне белән бергә кушу максатларында соңрак срокка (ләкин 90 көннән дә артык түгел) күчерелергә мөмкин.

9. Референдум билгеләү турындагы, шулай ук әлеге статьяның 8 пункты нигезендә референдумда тавыш бирү көнен күчерү турындагы карар массакуләм мәгълүмат чараларында аны кабул иткән көннән соң биш көннән дә соңга калмыйча рәсми бастырып чыгарылырга тиеш.

10. Тавыш бирү йомгаклары һәм жирле референдумда кабул ителгән карар рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

11. Жирле референдумда кабул ителгән карар район территориясендә һичшиксез үтәлергә тиеш һәм дәүләт хакимиятенәң нинди дә булса органнары, аларның вазыйфай затлары яисә районның жирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаж түгел.

12. Районның жирле үзидарә органнары жирле референдумда кабул ителгән карарның үтәлешен әлеге Устав билгеләгән алар арасында вәкаләтләр бүләшү нигезендә тәэмин итәләр.

13. Жирле референдум уздыру турындагы карарга, шулай ук жирле референдумда кабул ителгән карарга федераль законнар нигезендә гражданныр, жирле үзидарә органнары, прокурор, федераль закон белән вәкаләтләр бирелгән дәүләт хакимияте органнары тарафыннан суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

16 статья. Район чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Чикләренә үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү күрсәтелгән чикләренә үзгәртүгә, районны үзгәртеп коруга халыкның ризалыгын алу максатларында уздырыла.

2. Муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү, муниципаль районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү муниципаль берәмлекнең бөтен территориясендә яки аның территориясә өлешендә 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 12 статьясының 2 һәм 3 өлешләре һәм 13 статьяның 5 өлешә нигезендә үткәрелә.

3. Район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү район Советы тарафыннан билгеләнә һәм 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы «Россия Федерациясә гражданныр сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда һәм 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы «Жирле референдум турында» Татарстан Республикасы Законында, 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә.

4. Район чикләрен үзгәртү, район яңарышы мәсьәләләре буенча тавыш бирү,

эгәр анда сайлау хокукына ия район яисә район өлеше халкының яртысыннан күбрәге катнашса узган дип санала. Район чикләрен үзгәртүгә, районны үзгәртеп коруга халыкның ризалыгы, күрсәтелгән үзгәреш өчен тавыш бирүдә катнашкан район халкының яисә район өлешенең яртысыннан күбрәге тавыш бирсә, алынган дип санала.

5. Чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү йомгаклары һәм кабул ителгән карарлар рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

17 статья. Район Башлыгын, Биектау муниципаль районы Советы депутатын сайлаучылар тарафыннан кире чакыртып алу тәртибе

1. Биектау муниципаль районы Советы депутаты, муниципаль район Башлыгы 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы «Россия Федерациясе гражданнының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда, 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы «Жирле референдум турында, жирле референдум уздыру өчен» Татарстан Республикасы Законында каралган тәртиптә, 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган үзенчәлекләрен исәпкә алып, халык инициативасы буенча кире чакыртып алынырга мөмкин.

2. Биектау муниципаль районы Советы депутатын чакыртып алу өчен нигез булып закон көченә кергән суд карарында билгеләнгән түбәндәгеләр тора:

а) системалы рәвештә (3 тапкырдан артык) муниципаль район Советы депутатының муниципаль район Советы утырышларында житди сәбәпләрсез катнашмавы;

б) Биектау муниципаль районы Советы депутаты вазыйфаларын үтәүдән 4 айдан артык вакытка депутатның үз-үзен читләштерүе, шул исәптән авыруы сәбәпле;

в) гражданнының язма мөрәжәгатьләрен карау буенча йөкләмәләрен күп тапкырлар (3 тапкырдан артык) үтәмәү, шул исәптән мөрәжәгатьләрен игътибарсыз калдыру;

г) депутат тарафыннан муниципаль берәмлектә яшәүчеләрнең хокукларын бозуга китергән гамәлләрне (гамәлләрне яисә гамәл кылмауларны) башкару;

д) Биектау муниципаль районы Советы депутаты статусына туры килми торган эшчәнлекне гамәлгә ашыру;

е) депутат тарафыннан Россия Федерациясе гражданнының, чит ил гражданнының, шулай ук юридик затларның намусын, абруен яисә эшлекле репутациясен тапмый торган гамәлләр башкару;

ж) депутатның депутатлык вәкаләтләрен башкарган чорда суд тәртибендә террорлык яки экстремистик дип танылган оешмаларда әгъзалыгы;

з) муниципаль берәмлекләре уставларында билгеләнгән башка нигезләр.

Нигезле сәбәпләргә медицина документлары белән расланган муниципаль район Советы депутатының, аның якин туганнының Россия Федерациясе Гаилә кодексы белән андый дип танылган авыруы, шулай ук Биектау муниципаль районы Советы Регламентында билгеләнгән башка сәбәпләр керә;

2. Муниципаль район башлыгын чакыртып алу өчен суд карары белән закон көченә кергән билгеләнгән түбәндәгеләр нигез була:

1) системалы рәвештә гамәлдәге законнарға каршы килә торган муниципаль хокукый актлар кабул итү;

2) систематическое неисполнение Главой муниципального района своих обязанностей без уважительных причин;

3) әлеге Уставның муниципаль районы Башлыгы тарафыннан системалы рәвештә бозылуы;

4) муниципаль район Башлыгы тарафыннан муниципаль район халкының хокукларын күпләп бозуга китергән муниципаль хокукый актлар кабул итү, эшчәнлек (гамәлләрне яисә гамәл кылмауларны) кылу.

Системалылык дигәндә әлеге пунктта вәкаләтләр чоры дәвамында 3 (өч) һәм аннан да күбрәк гамәлләр кылу аңлашыла.

3. Биектау муниципаль районы Советы депутатын, муниципаль район Башлыгын чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын тәкъдим итү һәм тавыш бирүне уздыру инициативасын хуплап имзалар жыю өчен тиешле сайлау округы территориясендә яшәүче сайлаучылар саныннан кимендә 10 (ун) кеше санында инициатив төркем төзелә.

Биектау муниципаль районы Советы депутатын, муниципаль район Башлыгын чакыртып алу буенча инициатив төркем Биектау муниципаль районы Советы депутатын, муниципаль район Башлыгын чакыртып алу буенча инициатив төркемне теркәү турында әлеге Уставның 59 статьясында күрсәтелгән сайлау комиссиясенә үтенечнамә белән мөрәжәгать итә.

Биектау муниципаль районы Советы депутатын, муниципаль район Башлыгын чакыртып алу буенча инициатив төркемне теркәү турында үтенечнамә алу хакында әлеге Уставның 59 статьясында күрсәтелгән сайлау комиссиясе Биектау муниципаль районы Советы депутатына, муниципаль район Башлыгына кичекмәстән хәбәр итә һәм әлеге затларга гаризаның һәм аңа кушып бирелгән документларның күчермәләрен тапшыра.

4. Әлеге Уставның 59 статьясында күрсәтелгән сайлау комиссиясе Биектау муниципаль районы Советы депутатын, муниципаль район Башлыгын чакыртып алу буенча инициатив төркем документларын алган көннән алып 15 (унбиш) көн эчендә чакыртып алу өчен нигезләрнең әлеге Уставка туры килү-килмәү предметына тикшерергә, шулай ук чакыртып алу инициативасын күрсәтү тәртибенең үтәлешен тикшерергә тиеш. Үткәрелгән тикшерү нәтижәләре буенча әлеге Уставның 59 статьясында күрсәтелгән сайлау комиссиясе инициатив төркемне теркәү турында, яки әлеге инициатив төркемне теркәүдән баш тарту турында, мондый баш тартуның сәбәпләрен мәжбүри күрсәтеп, карар кабул итәргә тиеш.

5. Биектау муниципаль районы Советы депутатын, муниципаль район Башлыгын чакыртып алу буенча тавыш бирүне оештыручы затлар Биектау муниципаль районы Советы депутатына, муниципаль район Башлыгына чакыртып алуга кагылышлы мәсьәләләрне карау вакыты һәм урыны турында хәбәр итәргә тиеш.

6. Биектау муниципаль районы Советы депутатын, муниципаль район Башлыгын чакыртып алу буенча инициатив төркем әлеге инициативаны хуплап тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучылар имзаларын жыюны оештыра.

7. Имзалар жыю Биектау муниципаль районы депутатын муниципаль район Башлыгы чакыртып алу буенча инициатив төркем теркэлгән көннән соң икенче көндө башлана һәм инициатив төркем теркэлгән көннән соң 20 (егерме) календарь көн узгач тәмамлана. Эгәр әлеге пунктта билгеләнгән вакытта кирәкле имзалар саны жыелмаса, Биектау муниципаль районы Советы депутатын, муниципаль район Башлыгын чакыртып алу буенча кабат инициатива Биектау муниципаль районы Советы депутатын, муниципаль район Башлыгын чакыртып алу буенча инициатив төркем теркэлгән көннән бер ел эчендә карала алмый.

8. Биектау муниципаль районы Советы депутатын, муниципаль район Башлыгын чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү шарты булып тиешле сайлау округында теркэлгән сайлаучыларның кимендә 5 (биш) проценты чакыртып алу инициативасын яклавы тора.

9. Биектау муниципаль районы Советы депутатын, муниципаль район Башлыгын чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү турындагы карар әлеге Уставның 59 статьясында күрсәтелгән сайлау комиссиясеннән чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын күрсәтү турында тиешле документлар кертгән көннән соң 30 (утыз) көн эчендә муниципаль район Советы тарафыннан кабул ителергә тиеш, шул исәптән инициатив төркем тарафыннан тапшырылган имзалар кәгазьләрен тикшерү буенча да.

10. Биектау муниципаль районы Советы депутатын, муниципаль район Башлыгын чакыртып алу буенча тавыш бирер алдыннан агитация уздырганда, шулай ук чакыртып алу процедурасының барлык башка этапларында әлеге затларга чакыртып алу нигезләре буларак күрсәтелә торган хәлләр турында аңлатмалар бирү мөмкинлеген бирелә. Муниципаль район аппараты Советы сайлаучылар белән очрашулар уздыру өчен чакыртып алынучы затларга бина, шулай ук муниципаль районның муниципаль хокукый актларын рәсми бастырып чыгару чыганагы булган вакытлы матбугат басмасында, Биектау муниципаль районы Советы депутатын, муниципаль район башлыгын чакыртып алу процедурасы чорына ике тапкыр түләүсез бастырып чыгару мөмкинлеген бирергә тиеш.

11. Муниципаль район вәкилләре жыелышы депутаты, муниципаль район Башлыгы, эгәр чакыртып алу өчен тиешле сайлау округында теркэлгән сайлаучыларның кимендә яртысы тавыш бирсә, чакыртып алынган дип санала.

12. Биектау муниципаль районы Советы депутатын, муниципаль район Башлыгын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижеләре һәм кабул ителгән карарлар муниципаль районның муниципаль хокукый актларын рәсми бастырып чыгару чыганагы булган вакытлы матбугат басмасында рәсми бастырып чыгарылырга тиеш.

18 статья. Гражданнарның хокукый актлар чыгару инициативасы

1. Район халкы әлеге Устав һәм район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә хокукый актлар чыгару инициативасы белән чыгыш ясарга хокуклы.

2. Сайлау хокукына ия район халкы санының 3 процентыннан артмаган санда сайлау хокукына ия булган гражданнар төркеме хокукый актлар инициативасы белән чыгыш ясарга мөмкин.

3. Хокукый актлар чыгару инициативасын гамәлгә ашыру максатларында район

халкы хокуклары:

- яшәү (эш) урыны буенча гражданнар жылышларын һәм фикер алышу һәм хокукый инициатива күрсәтү буенча башка коллектив чаралар оештырырга һәм үткәргә;

- хокукый актлар чыгару инициативасын тәкъдим итүне яклап имзалар жыю буенча инициатив төркемнәр булдыру;

- район халкы имзаларын жыю һәм законга каршы килми торган ысуллар белән хокукый актлар чыгару инициативасын яклау буенча агитация алып бару.

4. Районның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары район халкына хокукый актлар чыгару инициативасын тормышка ашыруда ярдәм итәргә тиеш.

5. Гражданнарның хокукый актлар чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты әлеге Устав белән билгеләнгән компетенцияләре нигезендә ул кертелгән көннән өч ай эчендә район Советы тарафыннан аның ачык утырышында, Район Башлыгы яки район Башкарма комитеты Җитәкчесе тарафыннан мәжбүри карап тикшерелергә тиеш.

6. Гражданнарның хокукый актлар чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проектына карау процедурасы район Советы регламенты, район Башлыгының, район Башкарма комитетының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

19 статья. Территориаль ижтимагый үзидарә

1. Территориаль ижтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданнарның жылышлар һәм конференцияләре уздыру, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә органнары булдыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Территориаль ижтимагый үзидарә гражданнар яши торган түбәндәге территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырыла ала: күпфатирлы торак йорт подъезды; күпфатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; жирлек булып тормаган авыл торак пункты; муниципаль район чикләрендә гражданнарның башка яшәү территорияләре.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре Биектау муниципаль районы Советы тарафыннан әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча Биектау муниципаль районы Советы раслый торган территориаль ижтимагый үзидарә турындагы Нигезләмәдә каралган тәртиптә билгеләнә.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә аның уставы нигезендә юридик зат була ала һәм коммерциячел булмаган оешманың оештыру-хокукый формасында дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә уставында билгеләнә:

1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;

2) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләр формалаштыру, туктату, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләр срогы;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәт һәм финанс

чараларыннан файдалану һәм алар белән эш итү тәртибе;

б) территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

6. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы, әгәр анда территориядә уналты яшкә житкән яшәүчеләрнең өчтән береннән дә ким булмаган өлеше катнашса, хокуклы санала.

Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда тиешле территориядә уналты яше тулган яшәүчеләрнең кимендә өчтән берен тәшкил итүче гражданнар жыелышларында сайланган делегатларның кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала.

7. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданнар жыелышы, конференциясенә аерым вәкаләтләрнең түбәндәгеләр керә:

1) территориаль ижтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;

2) территориаль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарын сайлау;

4) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә төп юнәлешләрне билгеләү;

5) территориаль ижтимагый үзидарәнең керемнәр һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

б) территориаль ижтимагый үзидарә органнары эшчәнлегенә турындагы хисапларны карау һәм раслау.

8. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары:

1) тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен кайгырталар;

2) гражданнар жыелышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәмин итәләр;

3) территорияне карап тоту, төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтияжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән башка хужалык эшчәнлеген, күрсәтелгән гражданнар акчалары исәбеннән дә, район Башкарма комитеты белән килешү нигезендә район бюджеты акчаларын файдаланып та тормышка ашыра алалар;

4) күрсәтелгән актларны кабул итү алар компетенциясенә кертелгән жирле үзидарә органнарына, әлегә органнар һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары мәжбүри карарга тиешле муниципаль норматив хокукый актлар проектларын кертергә хокуклы.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, жирле бюджеттан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе әлегә Устав һәм район Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

20 статья. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә кую тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарәне булдыру максатларында район халкы, жирле үзидарә органнары инициативасы буенча территориаль ижтимагый үзидарә уставы проектын эшләүне гамәлгә ашыручы һәм чикләрендә шушы территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территориядә яшәүче гражданнар жыелышын чакыруны оештыручы гражданнарның инициатив төркеме

төзелә.

2. Гражданнар жыелышы район территориясендә территориаль ижтимагый үзидарә төзү турында карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү белән бәйлә мәсьәләләр буенча район Советында гражданнар жыелышын күрсәтергә вәкаләтле вәкилле (вәкилләрне) билгели.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә район Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә Уставын теркәгән вакыттан бирле гамәлгә куелган дип санала.

21 статья. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү тәртібе

1. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен гражданнар жыелышы вәкаләтле вәкилле (вәкаләтле вәкилләрне) тарафыннан район Башлыгына тапшырыла:

1) территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында гражданнар жыелышының барлык вәкаләтле вәкилләрне тарафыннан имзаланган гариза;

2) вәкаләтле һәр вәкилнең фамилиясен, исемне, атасының исемне, туу датасын, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясен, номерын һәм бирелү датасын, яшәү урыны адресын күрсәтеп территориаль ижтимагый үзидарә төзү турында карар кабул ителгән гражданнар жыелышы беркетмәсе;

3) территориаль ижтимагый үзидарә Уставы ике нөсхәдә.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә билгеләнгән документлардан тыш, башка документларны тапшыру турындагы таләп рәхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкилгә документлар алу турында, аларны алу исемлеген һәм датасын күрсәтеп, расписка бирелә.

3. Район Башлыгы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турындагы документлар кергән көннән алып ике атна вакыт эчендә аны Район Советының уставын теркәү турындагы яки аны теркәүдән баш тарту турындагы карар проектын алдан карауны һәм әзерләүне оештыра.

4. Гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкилләрне территориаль ижтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм Район Советы утырышында киңәш бирү тавышы хокукы белән катнашырга хокуклы.

5. Район Советы территориаль ижтимагый-үзидарә уставын теркәү турында яки әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документлар Район Башлыгы тарафыннан алынганнан соң 30 көн эчендә аны теркәүдән баш тарту турында карар кабул итә. Уставын теркәүдән баш тарту дәлилле булырга тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып территориаль ижтимагый үзидарә уставы нормалары Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, әлеге Уставка, башка муниципаль норматив хокукый актларға каршы килүе тора.

7. Территориаль ижтимагый үзидарәне төзүнең максатка ярашлы булмавы мотивлары буенча территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту рәхсәт ителми.

8. Район Советы тарафыннан кабул ителгән территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча дәлилләнгән карар өч көн эчендә рәсми рәвештә гражданнар жылышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) игътибарына житкерелергә тиеш.

9. Район Советы тарафыннан территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында Карар кабул ителгән очракта уставның бер нөсхәсе аны теркәү турында тамгасы белән гражданнар жылышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче нөсхәсе район Советында саклана.

10. Территорияль ижтимагый үзидарә уставына кертелә торган үзгәрешләр район Советы тарафыннан әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр аларны теркәү көненнән үз көченә керә.

22 статья. Гавами тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар

1. Муниципаль берәмлек Советы катнашында жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу өчен муниципаль берәмлек Башлыгы тарафыннан гавами тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.

2. Гавами тыңлаулар халык инициативасы белән, муниципаль берәмлек Советы, муниципаль берәмлек башлыгы яисә муниципаль берәмлек башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан үткәрелә.

Халык яисә муниципаль берәмлек Советы инициативасы буенча үткәрелә торган гавами тыңлаулар Совет тарафыннан билгеләнә, ә муниципаль берәмлек башлыгы яисә контракт нигезендә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы башкарма комитет житәкчесе инициативасы буенча - муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. гавами тыңлауларга мәжбүри тәртиптә чыгарыла:

1) муниципаль район уставы проекты, шулай ук әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, муниципаль район уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе (уставы), законнарына муниципаль район уставын әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертү очракларыннан тыш;

2) жирле бюджет проекты һәм аның үтәләше турында хисап;

3) муниципаль районның социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проекты;

4) муниципаль районны үзгәртеп кору мәсьәләләре, муниципаль районны үзгәртеп кору өчен «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 13 статьясы нигезендә тавыш бирү юлы белән яисә гражданнар жыеннарында белдерелгән муниципаль район халкының ризалыгын алу таләп ителгән очраклардан тыш.

3. Проектлар буенча гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру тәртибе муниципаль район Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнә һәм муниципаль район халкына гавами тыңлаулар уздыру вақыты һәм урыны турында алдан хәбәр итүне, муниципаль хокукый акт проекты белән алдан ук таныштыруны, муниципаль район халкының гавами тыңлауларында катнашуны, кабул ителгән карарларның дәлилләнгән нигезләмәсен дә кертеп, гавами тыңлауларның

нәтижеләрен бастырып чыгаруны (халыкка житкерүне) тәмин итә торган башка чараларны күздә тотарга тиеш.

4. Генераль планнар проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияне межалау проектлары, күрсәтелгән расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проетлар, жир кишәрлеген яки капитал төзелеш объектын шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалануга рөхсәт бирү турындагы карар проектлары, рөхсәт ителгән төзелешнең чик параметрларыннан тайпылуга, капитал төзелеш объектларын реконструкциялүгә, жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү мәсьәләләренә, жирләрдән файдалануның һәм төзелешнең расланган кагыйдәләре булмаганда, мондый файдалануның башка төренә үзгәрешләр кертү турында карарлар проектлары буенча шәһәр төзелешә эшчәнлегә турындагы законнар нигезләмәләрен исәпкә алып, муниципаль район вәкиллекле органының кыскартылган исеме норматив хокукый акт белән билгеләнә торган ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар үткәрелә.

23 статья. Гражданнар жылышы

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу, районның жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазыйфай затларының эшчәнлегә турында халыкка мәгълүмат бирү өчен район территориясендә гражданнар жылышы үткәрелергә мөмкин.

Гражданнар жылышлары микрорайоннар, торак массивлар, кварталлар, урамнар, торак йортлар, районның торак пунктлары буенча чакырыла.

2. Гражданнар жылышы халык, Район Советы, Район Башлыгы инициативасы белән, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставында каралган очрақларда үткәрелә.

3. Район Советы яки район Башлыгы инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар жылышы тиешенчә район Советы яки район Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы белән уздырыла торган гражданнар жылышы территориаль ижтимагый үзидарә органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм жылышта катнашу хокукына ия халык саныннан кимендә 10 процентыннан ким булмаган санлы гражданнар төркеменә, шушы территорияләрдә урнашкан предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар житәкчеләренә язма тәкъдиме буенча район Советы тарафыннан билгеләнә.

Гражданнар жылышын үткәрү турындагы тәкъдимдә аны карауга чыгарыла торган мәсьәләләр исемлегә, жылышны уздыру вакыты һәм урыны күрсәтелергә тиеш. Тәкъдимгә вәкаләтле затлар имза салырга тиеш, ә жылышны үткәрү инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәжәгать итсә - фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган көнен, аларның һәркайсының яшәү урыны адресын күрсәтеп, әлегә гражданнар тарафыннан имзалана.

Район Советы үзенә якин килчәктәге сессиясендә гражданнар жылышын үткәрү турындагы тәкъдимне карый.

Район Советы гражданнарның жыелышын үткәрүдән аның максатка ярашлы түгеллеге мотивлары буенча баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар жыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

6. Гражданнар жыелышын уздыру вакыты һәм урыны һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләр жыелыш үткәрелгәнгә кадәр жиде көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә, моның өчен массакуләм мәгълүмат чаралары, почта хәбәрләре, фатир (йорт)саен әйләнешләр, белдерүләр һәм башка мөмкин булган чаралар кулланыла. Гражданнар жыелышын әзерләү һәм уздыруны район Башкарма комитеты тәмин итә.

7. Жыелышлар эшендә әлеге территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия гражданнар катнашырга хокуклы. Жыелышта катнашу хокукы булган гражданнарның гомуми саны муниципаль сайлаулар уздырганда файдаланыла торган Россия Федерациясе чикләрендә тору урыны һәм яшәү урыны буенча Россия Федерациясе гражданнарын теркәп исәпкә алу күрсәткечләре нигезендә билгеләнә.

Жыелышта катнашу хокукына ия гражданнар санының кимендә өчтән бере катнашса, гражданнар жыелышы тулы хокуклы дип санала.

Жыелыш карарлары жыелышта катнашкан гражданнарның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

8. Гражданнар жыелышы районның жирле үзидарә органнарына һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затларына мөрәжәгатьләр кабул итәргә, шулай ук районның жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча үткәрелә торган гражданнар жыелышы аның компетенциясенә территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданнар жыелышы кабул иткән мөрәжәгатьләр компетенцияләренә мөрәжәгатьләрдәге мәсьәләләрне хәл итү кертелгән районның жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары тарафыннан язма җавап җибәрелеп һичшиксез каралырга тиеш.

11. Гражданнар жыелышын билгеләү һәм уздыру тәртибе, шулай ук гражданнар жыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлеге Устав һәм район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

12. Гражданнар жыелышы йомгалары рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

24 статья. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм район халкының фикерен ачыклау зарурлыгы очрагында уздырыла. Район территориясендә яшәүче кешеләр арасынан гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышын чакыру кыенлашкан очракларда уздырыла.

2. Гражданнар конференциясен (делегатлар жыелышын) билгеләү һәм үткәрү, делегатлар сайлау тәртибе әлеге Устав һәм (яисә) район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) халык, район Советы, район Башлыгы инициативасы белән уздырыла. Район Советы яки район Башлыгы инициативасы белән уздырыла торган гражданнар конференциясе район Советы яки район Башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы белән уздырыла торган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) район Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Әгәр анда сайланган делегатларның яртысыннан артыгы катнашса, гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) хокуклы дип санала. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышлары) карарлары конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда уналты яшькә житкән тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән берен тәшкил итүче гражданнар жыелышларында сайланган делегатларның кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала.

6. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) нәтижеләре рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

25 статья. Гражданнарны сораштыру

1. Гражданнардан сораштыру жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары карарлар кабул иткәндә халык фикерен ачыклау һәм исәпкә алу өчен бөтен территориядә яисә район территориясендә үткәрелә.

Сораштыру нәтижеләре рекомендация бирү характерында.

2. Гражданнарны сораштыруда сайлау хокукына ия район халкы катнашырга хокуклы.

3. Гражданнарны сораштыру түбәндәгеләр инициативасы буенча үткәрелә:

1) район Советы яки район Башлыгы-жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;
2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - республика һәм төбәкара әһәмияттәге объектлар өчен Район жирләренең максатчан билгеләнешен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданнар фикерен исәпкә алу өчен.

4. Гражданнарны сораштыруны билгеләү һәм үткәрү тәртибе район Советының уставы яисә норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5. Гражданнарны сораштыруны билгеләү турындагы карар район Советы тарафыннан кабул ителә. Гражданнарны сораштыруны билгеләү турында район Советы карарында билгеләнә:

1) сораштыруны үткәрү датасы һәм сроклары;
2) сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) мәсьәләнең (мәсьәләләрнең) формулировкасы;

- 3) сораштыру үткөрү методикасы;
- 4) сораштыру кәгазе формасы;
- 5) сораштыруда катнашучы район халкының минималь саны.

6. Район халкы гражданнардан сораштыру үткөрү турында аны үткөрүгә кимендә 10 көн кала хәбәр ителә.

7. Гражданнарны сораштыруны әзерләүгә һәм уздыруга бәйле чараларны финанслау гамәлгә ашырыла:

1) Район бюджеты хисабына-район жирле үзидарә органнары инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә;

2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән-Татарстан Республикасы дәүләт хакимия-те органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда.

8. Сораштыру нәтижеләре аны уздырганнан соң бер ай эчендә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш. Сораштыру нәтижеләре белән районның теләсә кайсы кешесе танышырга хокуклы. Районның жирле үзидарә органнары тиешле карарлар кабул иткәндә сораштыру нәтижеләре исәпкә алынырга тиеш.

26 статья. Гражданнарның жирле үзидарә органнарына мөрәжәгатьләре

1. Гражданнар районның жирле үзидарә органнарына индивидуаль һәм коллектив мөрәжәгатьләргә хокуклы.

2. Гражданнар мөрәжәгатьләре 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы «Россия Федерациясе гражданнары мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында» Федераль закон һәм 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы «Татарстан Республикасында гражданнар мөрәжәгатьләре турында» Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Гражданнар мөрәжәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен Жирле үзидарәнең вазыйфай затлары Россия Федерациясе законнары нигезендә жаваплы.

27 статья. Район халкы тарафыннан жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруның һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка формалары

1. Федераль закон нигезендә жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруның һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуының әлеге уставта каралган формалары белән беррәттән гражданнар Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формаларда жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашырга хокуклы.

2. Район халкы тарафыннан жирле үзидарәне турыдан-туры тормышка ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, иреклелек принципларына нигезләнә.

Жирле үзидарә органнары һәм районның жирле үзидарә вазыйфай затлары халыкка жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруда һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. РАЙОН СОВЕТЫ

28 статья. Район Советы - районның вәкилләккә жирле үзидарә органы

1. Район Советы даими эшләүче коллегиаль жирле үзидарә органы булып тора.
2. Район Советының рәсми исеме – «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Советы».
3. Район Советы вәкаләтләре срогы - 5 ел.
4. Район Советы район халқы алдында хисап тотә һәм аның контроле астында.
5. Район Советы юридик зат хокукларына ия, мөһерә, штампы, тиешле символикалы бланкы, банкта исәп-хисап сәеты бар.
6. Район Советы эшчәнлеген тәэмин итүгә чыгымнар район бюджетында Россия Федерациясә бюджетлары чыгымнары классификациясә нигезендә аерым юл белән карала.

29 статья. Район Советы составы

1. Район Советы 50 депутаттан тора.
2. Район Советы аның составына депутатларның кимендә өчтән икесә район Советының билгеләнгән саныннан сайланганда хокуклы була.

30 статья. Район Советы депутатыларын сайлау тәртибе

1. Район Советы составына район составына керүче жирлекләр башлыклары һәм күрсәтелгән жирлекләрнең вәкилләккә органнары депутатылары, жирлек халқы санына бәйсез рәвештә, һәр жирлектән бер вәкил күләмендә вәкилләк нормасы нигезендә жирлекләрнең вәкилләккә органнары тарафыннан үз составыннан сайланган депутатлар керә.

Муниципаль район составына керүче бер жирлекнең вәкилләгә нормасы район Советының билгеләнгән санының өчтән береннән арта алмый.

2. Жирлекнең вәкилләккә органы депутатылары арасыннан сайлана торган район Советы депутаты яңа чакырылыш тиешле жирлекнең вәкилләккә органының тулы хокуклы составында беренчә сессия көненнән бер айдан да соңга калмыйча сайланырга тиеш, шул исәптән әлегә чакырылыш органы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта да.

3. Район Советы депутатын жирлекнең вәкилләккә органы депутатылары арасыннан сайлап алу яшерен тавыш бирү юлы белән гамәлгә ашырыла һәм күрсәтелгән орган карары белән рәсмиләштерелә.

4. Жирлек Башлыгын сайлау һәм жирлекнең вәкилләккә органы депутатын район Советы депутаты итеп сайлау турындагы карар өч көн эчендә район Советына жиберелә.

31 статья. Район Советы депутаты статусы

1. Район депутаты вәкаләтләре аны жирлек башлыгы яисә жирлекнең вәкилләккә органы депутатылары арасыннан район Советы депутаты итеп сайлаган

көннән башлана һәм яңа чакырылыш район Советы эшли башлаган көннән туктатыла.

2. Район Советы депутаты, әлеге Устав билгеләгән очрақлардан тыш, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән берләштереп, азат ителмәгән нигездә эшли.

3. Район Советы депутаты 2008 елның 25 декабрдәгә 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы көрәш турында» Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә, бурычларны башкарырга тиеш.

4. Район Советы депутатына законнар, әлеге Устав, район Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

5. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары биналарда, махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды территорияләрендә, аларны үткөрү тормыш-яшәешне тәэмин итү объектлары, транспорт яисә социаль инфраструктура, элементә эшчәнлегә, жәяүлеләр һәм (яисә) транспорт чаралары хәрәкәте, яисә гражданның торак урыннарына яисә транспорт, яисә социаль инфраструктура объектларына керү мөмкинлегә бозылмау шартларында уздырыла. Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына яисә жирле үзидарә органнарына мондый очрашулар турында хәбәр итү таләп ителми. Шулай ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарда аларны уздыру датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

6. Жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен махсус бүлеп бирелгән урыннарны билгелиләр, шулай ук жирле үзидарә органнары тарафыннан депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен бирелә торган биналарның исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгелиләр.

7. Депутатның гавами чара рәвешендә сайлаучылар белән очрашулары жылышылар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә үткәрелә.

8. Жылышылар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнә торган гавами чара рәвешендә депутатның сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яисә уздыруга каршылык күрсәтү Россия Федерациясе законнары нигезендә административ жаваплылыкка китерә.

9. Район Советы депутаты район Советы раслаган депутатның түбәндәгә йөкләмәләрен үз эченә алырга тиешле Депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш:

1) шәхсән үзенә яисә якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә жирле үзидарәнең башка органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданны эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусын файдаланмаса;

2) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлык үз-үзенә тотыштан тыелырга, шулай ук аның абруена яисә район Советы абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы хәлләрдән тайпылырга;

3) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы булганда - шәхси кызыксыну депутат бурычларын объектив үтәүгә йогынты ясыя яисә йогынты ясыя ала торган ситуация - бу хакта район Советына хәбәр итәргә һәм аның әлеге конфликтны булдырмауга яисә жайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәргә;

4) район Советында билгеләнгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлегенә бәйле булмаган максатларда конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләргә фаш итмәскә һәм файдаланмаска;

б) депутат бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә физик һәм юридик затлардан бүләкләүләр (бүләкләр, акчалата бүләкләү, ссуда, хезмәт күрсәтүләр, күнел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка бүләкләүләр) алмаска.

10. Даими нигездә үз вәкаләтләрән гамәлгә ашыручы депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы эгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты хокуксыз:

1) шәхсән үзе яисә ышанычлы затлар аша эшмәкәрлек эшчәнлеге белән шөгыйльләнергә;

2) коммерцияле яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия белән идарә итүдә, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан түләүсез нигездә катнашу, съездда (конференциядә) яисә башка ижтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары гомуми жыелышында, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтендә катнашу;

б) коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә (сәяси партия белән, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы белән идарә итүдә катнашудан, башка ижтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыелышында, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтендә катнашудан тыш) Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе субъектының иң югары вазыйфаи затына (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенәң югары башкарма органы житәкчесенә) алдан хәбәр итеп катнашу;

в) Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре советында, муниципаль берәмлекләргә бүтән берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатләрән түләүсез нигездә күрсәтү;

г) идарә органнарында һәм гамәлгә куючысы (акционерлы, катнашучысы) муниципаль берәмлек булган оешманың ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлекнең мәнфәгатләрән түләүсез нигездә муниципаль берәмлек исеменнән оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләрән яисә муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә тәкъдим итү;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) укытучылык, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә. Шулай ук вакытта укытучылык, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, коммерциясез хөкүмәтнеке булмаган чит ил оешмалары һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

11. Депутат, жирле үзидарәнен сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфай заты «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрәндәгә 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләргә, тыюларны үтәргә, вазыйфаларны башкарырга тиеш. «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрәндәгә 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче һәм башка затларның чыгымнары керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында» 2012 елның 3 декабрәндәгә 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм булдыруны, акчалар һәм (кертәмнәр) кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) файлалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән каралган, әгәр башкасы әлегә Федераль закон белән каралган булмаса, чикләүләргә, тыюларны үтәмәгән, вазыйфаларны башкармаган очракларда депутатның, жирле үзидарәнен сайланулы органы әгъзасының, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфай затының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

12. Россия Федерациясенен коррупциягә каршы тору турында законнары нигезендә депутатның, жирле үзидарәнен сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарә органының сайланулы вазыйфай заты тарафыннан тәкъдим ителә торган керемнәре, чыгымнары, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында тапшырылган мәгълуматларының дәрәслегә һәм тулы булуын тикшерү Татарстан Республикасы иң югары вазыйфай затының (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенен югары башкарма органы житәкчесе) карары буенча Татарстан Республикасы законы билгеләгән тәртиптә үткәрелә.

12. Әлегә статьяның 6.2 өлеше нигезендә үткәрелгән тикшерү нәтижәсендә «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрәндәгә 273-ФЗ номерлы Федераль законда, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында» 2012 елның 3 декабрәндәгә 230-ФЗ номерлы Федераль законда, «Аерым категориядәгә затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләр һәм тыюларны сакламау һәм вазифаларын үтәмәү фактлары ачыкланганда, Татарстан Республикасы иң югары вазыйфай заты (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенен югары башкарма органы житәкчесе) депутатның, жирле үзидарәнен сайлаулы органы әгъзасының, жирле үзидарә органының сайланулы вазыйфай затының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында жирле үзидарәнен тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле органына яки судка гариза белән мөрәжәгать итә.

13. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар тарафыннан тапшырылган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләр жирле үзидарә органнарының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге веб-адрес буенча рәсми сайтында урнаштырыла: <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/>, һәм (яисә) муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә массакуләм мәгълүмат чараларын бастырып чыгару өчен бирелә.

14. Район Советы депутаты вәкаләтләре түбәндәге очрақларда вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлгән очрақта;
- 2) үз теләге буенча отставкага киткәндә;
- 3) суд тарафыннан хезмәткә яраксыз яки эшкә чикле яраклы дип табылса;
- 4) суд тарафыннан билгесез юкка чыккан дип яки үлгән дип табылса;
- 5) ана карата судның гаепләү карары законлы көченә керсә;
- 6) Россия Федерациясе чикләреннән читкә даими яшәргә китсә;

7) Россия Федерациясе гражданлығын туктату, чит ил - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы - гражданлығын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы чит дәүләт органнарына сайланырга, аларга чит дәүләт гражданлығы алырга яки яшәүгә рөхсәт алу яисә Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булып тормаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документ яисә башка документ алу хокукына ия, аның нигезендә чит ил гражданлығы булган Россия Федерациясе гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

8) сайлаучылар тарафыннан район составына керүче жирлекнең тиешле вәкилләклә органы депутаты буларак чакыртып алу;

9) район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яки аның вәкаләтләрен жирлек башлығы яисә жирлекнең тиешле вәкилләклә органы депутаты буларак вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә алынса;

11) федераль законнар белән билгеләнгән башка очрақларда.

15. 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәгән очрақта, депутат, муниципаль вазыйфаны биләүче башка зат вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

(Биектау районы Советының 28.09.2016 N 86 карары редакциясендә)

16. Тиешле жирлекнең вәкилләклә органы депутатлары арасыннан район Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очрақта, күрсәтелгән орган бер ай эчендә район Советы составына башка депутатны сайларга тиеш.

32 статья. Район Советы депутатының район халкы белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Район Советы депутаты район халкы белән, шулай ук район территориясендә урнашкан предприятие, оешма, дәүләт органнары һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Район Советы депутаты үзе вәкил булган җирлек халкы алдында хисап тота, үз эше турында, район Советы эше хакында аларга даими мәгълүмат биреп тора, шулай ук халыкны кабул итә.

3. Район Советы депутаты район халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәмин итү буенча законнарда каралган чараларны күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкьдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карарга, аларда булган мәсьәләләрне дәрәс һәм үз вакытында хәл итәргә булышырга тиеш.

33 статья. Яңа сайланган район Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш район Советы беренче сессиягә район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе сайланган көннән соң 30 көннән дә соңга калмыйча җыела. Сайлаулардан соң район Советы утырышын район Башлыгы, ул булмаганда район Башлыгы Урынбасары чакыра һәм әзерли.

2. Район Башлыгын сайлаганчы, район Советының беренче сессиясен районның яше буенча иң өлкән депутаты ача һәм алып бара.

34 статья. Район Советының компетенциясе

Район Советы компетенциясенә керәләр:

1) муниципаль берәмлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

2) җирле бюджетны һәм аның үтәлеше турында хисапны раслау;

3) салымнар һәм җыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

4) муниципаль берәмлекнең социаль-иқтисадый үсеш стратегиясен раслау;

5) муниципаль милектәге мөлкәт белән идарә итү һәм аның белән эш итү тәртибен билгеләү;

6) муниципаль предприятиеләрне төзү, үзгәртеп оештыру һәм бетерү турында, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәтләренә тарифлар билгеләү, эшләр башкару турында, федераль законнарда каралган очрақлардан тыш, карарлар кабул итү тәртибен билгеләү;

7) муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында муниципаль берәмлекнең катнашу тәртибен билгеләү;

8) җирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәмин итү тәртибен билгеләү;

9) җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарә вазыйфаи затларының җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен үтәвен контрольдә тоту;

10) депутатларны, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзаларын, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларын сайлауларны билгеләү;

11) үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча регламент һәм башка хокукый актлар кабул итү;

12) муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләп кую;

13) муниципаль берәмлек башлыгын отставкага чыгару турында карар кабул итү;

- 14) Биектау муниципаль районының рәсми символларын билгеләү;
- 15) жирле үзидарәнең вәкиллекле органы һәм ул төзи торган органнарның структурасын һәм штатларын раслау;
- 16) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру өлкәсендә муниципаль программалар раслау;
- 17) чикләргә үзгәртү, районны үзгәртеп кору турында инициатива белән чыгу;
- 18) жирле референдумны билгеләү;
- 19) район Башлыгын сайлау;
- 20) район Башлыгы урынбасарын сайлау;
- 21) район Башкарма комитеты житәкчесен, Финанс-бюджет палатасы рәисен, Мөлкәти һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы рәисен билгеләп кую, аларның отставкасын кабул итү;
- 22) район Башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренә иң чик санын билгеләү;
- 23) район Башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасын биләүгә конкурс үткәргү тәртибен билгеләү, конкурс комиссиясе әгъзаларын билгеләү;
- 24) Контроль-хисап палатасы турында нигезләмәне, Финанс-бюджет палатасы турында нигезләмәне һәм Мөлкәти һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы турындагы нигезләмәне раслау;
- 25) чикләргә үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү;
- 26) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;
- 27) муниципаль предприятиеләрне төзү, үзгәртеп оештыру һәм бетерү турында, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәтләренә тарифлар билгеләү, эшләр башкару турында, федераль законнарда каралган очраклардан тыш, карарлар кабул итү тәртибен билгеләү;
- 28) районның жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягынан тәмин итү тәртибен билгеләү;
- 29) муниципальара хезмәтгәшлек оешмаларында районның катнашу тәртибен билгеләү;
- 30) жирле үзидарә органнары һәм районның жирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан жирле эһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү вәкаләтләрен контрольдә тоту;
- 31) районны территориаль планлаштыру документларын, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә башка шәһәр төзелеше документларын раслау;
- 32) гадәттән тыш хәлләргә бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның жирле резервларын булдыру һәм алардан файдалану тәртибен билгеләү;
- 33) жирлекләргә бюджет тәмин ителеше дәрәжәсен тигезләү өчен район бюджетыннан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;
- 34) үз массакуләм мәгълүмат чараларын гамәлгә кую;
- 35) район Уставы һәм район Советы карарлары аңлату;
- 36) автоном коммерциясез оешмалар һәм фондлар рәвешендә коммерциясез оешмалар төзү турында карарлар кабул итү;
- 37) район Советы аппараты турындагы нигезләмәне раслау;
- 38) район Башлыгын отставкага чыгару турында карар кабул итү;

39) районның Контроль-хисап палатасы рәисен һәм әгъзаларын (аудиторларны) каралган тәртиптә билгеләп кую;

40) район Советының режимлы-яшерен бүлекчәсен булдыру, аның хезмәткәрләренең санын билгеләү;

41) муниципаль район территориясендә үз компетенциясе чикләрендә хәрби идарә органнары белән үзара хезмәттәшлектә оборона өлкәсендәге законнарның үтәлешен тәмин итү;

42) район Советының мобилизацион эзерлек органы аша эшчәнлегә күрсәтелгән органнар эшчәнлегенә бәйле яисә аларны алып бару өлкәсендәге район жирле үзидарә органнарын һәм оешмаларның мобилизацион эзерлеген һәм мобилизациясен оештыру, тәмин итү һәм житәкчелек итү;

43) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль районнарның вәкиллекле органнарын алып баруга кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлегә Устав белән район Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Район Советы район Башлыгының, Башкарма комитет Житәкчесенә эшчәнлекләре нәтижәләре, Башкарма комитет һәм район Башлыгының ведомство буйсынуындагы башка жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында, шул исәптән район Советы куйган мәсьәләләргә хәл итү турында еллык отчетларын тыңлый.

35 статья. Район Советының эш тәртибе

1. Район Советының эш тәртибе әлегә Устав һәм Район Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Район Советы эшенең төп формасы булып аның район Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләргә хәл итә торган утырышлары тора.

3. Әгәр район Советы утырышында район Советының сайланган депутатлары санының 50 проценттан ким булмаган өлеше катнашса, ул тулы хокуклы була.

4. Район Советының чираттагы утырышлары зарурлык туган саен үткәрелә, әмма өч айга бер тапкырдан ким булмаганча уздырыла. Чираттан тыш утырышлар район Башлыгы яки район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән берә инициативасы белән чакырыла.

5. Совет утырышлары район Башлыгы тарафыннан чакырыла. Район Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырышка - аны үткәрүгә бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Район Советының һәр утырышында беркетмә алып барыла. Беркетмәгә сессияне уздыру датасы, урыны һәм вакыты турындагы белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр санап үтелә һәм, тавыш бирү йомгакларын күрсәтеп, кабул ителгән барлык карарлар теркәлә. Район Башлыгы Беркетмәгә кул куйганнан соң белән районның теләсә кайсы кешесе танышырга мөмкин.

7. Район Советы утырышында һәр депутат бер тавышка ия. Район Советы депутаты шәхсән үзе тавыш бирү хокукын гамәлгә ашыра. Район Советы утырышында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемләп) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүнең һәр төрен куллану очраklары әлегә Устав, район Советы регламенты

белән билгеләнә.

36 статья. Район Советы эшчәнлеген оештыру

1. Район Советы эшчәнлеген район Башлыгы оештыра.

2. Район Советы регламенты нигезендә район Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне алдан карау һәм эзерләү өчен депутатлар арасыннан, район Башлыгы һәм аның урынбасарларыннан тыш, район Советы эшчәнлегенә төп юнәлешләрне буенча даими комиссияләр төзелә, шулай ук вакытлы комиссияләр төзелергә мөмкин.

3. Муниципаль программаларны, район Советы карарлары проектларын эзерләү, район карамагына кертелгән мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышу өчен район Советы каршында депутатлар, район Башкарма комитеты, ижтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр, белгечләр, экспертлар һәм район халкы составындагы эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре оештырылырга мөмкин.

4. Район Советы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка төрле тәмин итү район Советы аппараты тарафыннан гамәлгә ашырыла.

37 статья. Район Советының контроль функцияләрен гамәлгә ашыру

1. Район Советы район территориясендә әлеге Уставның район Советы кабул итә торган нигезләмәләренә үтәлешен, район бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларыннан, районны үстерү программаларыннан файдалануны, район Башкарма комитеты һәм аның Җитәкчесе эшчәнлеген контрольдә тоту.

2. Районның жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфай затлары тарафыннан законнарны, әлеге Уставны һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, район Советы, район Башлыгы карары белән, күрсәтелгән фактларны тикшерү өчен депутатлар арасыннан вакытлы контроль комиссияләре төзелергә мөмкин.

3. Законнар район Советы, район Башлыгы карары нигезендә район бюджеты акчаларыннан максатчан файдалануны, муниципаль мөлкәттән файдалануның нәтижәлелеген, шулай ук район Башкарма комитетының финанс-хужалык эшчәнлегенә башка мәсьәләләрен тикшерүләр (ревизияләр) үткәрелергә мөмкин. Тикшерүләр (ревизияләр) үткәргә билгеләнгән тәртиптә бәйсез аудиторлар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре җәлеп ителә ала.

4. Район Башкарма комитеты, аның Җитәкчесе, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, вазыйфай затлар, әгәр закон белән башкасы билгеләнмәсә, район Советы, аның контроль комиссияләре, район Советы депутаты мөрәжәгәте буенча район Советы карамагына караган мәсьәләләр буенча соратылган мәгълүмат бирергә, ә законнар, муниципаль норматив хокукый актлар бозылган очракта, хокук бозуларны бетерү һәм гаепле затларны җаваплылыкка тарту өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5. Район Советы, контроль функцияләрен башкарганда, район Башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкарма-күрсәтмә эшчәнлегенә катнашырга хокуклы түгел.

38 статья. Район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Район Советы вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

1) район Советы тарафыннан үзтаратылу турында карар кабул итү;

2) район Советы депутатларының әлеге составының хокуксызлыгы турында Татарстан Республикасы Югары суды карары үз көченә кәргән очракта, шул исәптән депутатлар үз вәкаләтләрен туктатуга бәйле рәвештә дә;

3) 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 13 статьясындагы 3, 3.2, 4 - 6, 6.1, 6.2, 7.1, 7.2, өлешләре нигезендә гамәлгә ашырыла торган муниципаль берәмлек үзгәртеп корылган очракта, шулай ук муниципаль берәмлек бетерелгән очракта;

4) район чикләре үзгәрү нәтижәсендә район сайлаучылары саны 25 проценттан артыкка күбәйгән очракта;

5) гражданның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль норматив хокукый актыны бастырып чыгару срогы бозылган очракта.

2. Район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату аның депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Район Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, жирлекләренә вәкиллекле органнары бер ай дәвамында район Советы составына башка депутатларны сайларга тиеш.

39 статья. Район Советының үзтарату турында карар кабул итү тәртибе

1. Район Советының үзтарату турындагы карары район Башлыгы яки район Советы депутатларының билгеләнгән санының кимендә яртысы күләмендә депутатлар төркеме инициативасы буенча кабул ителергә мөмкин.

2. Үзтарату турында карар кабул итү инициативасы тәкъдим ителә алмый:

1) район Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) район бюджетын кабул итү һәм аның үтәләше турында хисап раслау чорында;

3) район Башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, яңа район Башлыгын сайлаганчы.

3. Район Советын үзтарату турында язма тәкъдим үзтарату мотивларын үз эченә алырга тиеш, шулай ук аңа үзтарату сәбәпләре нигезләнгән башка төр материаллар да беркетелергә мөмкин.

4. Үзтарату турында мәсьәләне алдан карау өчен район Советы карары белән депутатлар арасынан комиссия төзелә. Район Советы яки район Башлыгы карары нигезендә район Советын үзтарату мәсьәләсе гавами тыңлауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Район Советын үзтарату мәсьәләсен карау дәвамлылыгы район Советы депутатлары һәм район халкы тарафыннан үзтарату инициативасының барлык хәлләре һәм дәлилләрен һәрьяклап һәм объектив карау мөмкинлеген гарантияләргә

тиеш. Үзтарату турында карар үзтарату турында инициатива чыгарылган көннән соң ике ай узып кабул ителергә мөмкин.

6. Район Советын үзтарату турында карар яшерен тавыш бирү юлы белән район Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән икесе тавышы белән кабул ителә.

7. Район Советы үзтарату турында тәкъдимнәр кире кагылган очракта, үзтарату турындагы кабат инициатива, үзтарату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән кимендә бер елдан соң чыгарылырга мөмкин.

40 статья. Район Советы депутаты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату

1. Район Советы депутаты вәкаләтләрә түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлгән очракта;
- 2) үз теләге буенча отставкага киткәндә;
- 3) суд тарафыннан хезмәткә яраксыз яки эшкә чикле яраклы дип табылса;
- 4) суд тарафыннан билгесез юкка чыккан дип яки үлгән дип табылса;
- 5) ана карата судның гаепләү карары законлы көченә керсә;
- 6) Россия Федерациясе чикләреннән читкә даими яшәргә китсә;
- 7) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил - Россия Федерациясе

халыкара шартнамәсендә катнашучы ил гражданлыгын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы чит дәүләт органнарына сайланырга, аларга чит дәүләт гражданлыгы алырга яки яшәүгә рөхсәт алу яисә Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булып тормаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документ яисә башка документ алу хокукына ия, аның нигезендә чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

8) сайлаучылар тарафыннан район составына керүче жирлекнең тиешле вәкилләклә органы депутаты буларак чакыртып алу;

9) район Советы вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату яки аның вәкаләтләрән жирлек Башлыгы яисә жирлекнең тиешле вәкилләклә органы депутаты буларак вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә алынса;

11) әгәр «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда башкасы каралмаган булса, депутат тарафыннан «Коррупциягә каршы тору турында» Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында» Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм счетлары (кертәмнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәмәү, вазыйфаларны башкармау;

12) федераль законнар белән билгеләнгән башка очрақларда.

2. 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәгән очрақта, даими нигездә үз вәкаләтләрән гамәлгә ашыручы район Советы депутатының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

3. Район Советы депутаты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату турында район Советы карары вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча, ә бу нигез район Советы утырышлары арасында барлыкка килгән очрақта, - шундый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

4. Тиешле жирлекнең вәкилләклә органы депутатлары арасынан район Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очрақта, күрсәтелгән орган бер ай эчендә район Советы составына башка депутатны сайларга тиеш.

5. Татарстан Республикасының югары вазыйфаи заты (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә югары башкарма органы житәкчесе) район Советы депутаты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очрақта, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн - әлеге гаризаның район Советына кергән көне була.

IV бүлек. РАЙОН БАШЛЫГЫ

41 статья. Район Башлыгы –районның иң югары вазыйфаи заты

1. Район Башлыгы районның иң югары вазыйфаи заты булып тора.

2. Район Башлыгы район Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе вәкаләтләрән башкара. Район Башлыгы булып сайланган район Советы депутатының вәкаләтләре туктатыла.

3. Район Башлыгы вазыйфасының рәсми атамасы - «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башлыгы». Район Башлыгы вазыйфасының кыскартылган исеме - «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Башлыгы».

42 статья. Район Башлыгын сайлау тәртибе

1. Район Башлыгы район Советы депутатлары арасынан яңа сайланган муниципаль район Советының беренче сессиясендә яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана, әгәр район Советы вәкаләтләре срогына район Советы тавыш бирүнең башка тәртибен билгеләмәсә.

Район Башлыгын сайлау район Советы депутатлары тәкъдим иткән кандидатлар арасынан, шул исәптән район халкының, ижтимагый берләшмәләренә, Татарстан Республикасы Президентының тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Район Советы депутаты район Башлыгы булып район Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан артыгы тавыш бирсә, сайланган булып санала.

3. Сайланганнан соң, Район башлыгы түбәндәгә ант китерә:

«Муниципаль берәмлек башлыгы вазыйфасына керешкәндә, - миңа муниципаль берәмлек Уставы белән бирелгән үз вәкаләтләремне гамәлгә ашырганда, бүгенге һәм киләчәк буыннар алдында муниципаль берәмлек өчен җаваплылыкны аңлап, Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм Татарстан Республикасы законнарын, муниципаль берәмлек Уставын катгый үтәргә, муниципаль берәмлек халкының хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен хөрмәт итәргә, тарихи традицияләрне ихтирам итеп, гражданлык ризалыгына һәм икътисадый потенциалны арттыруга омтылырга, муниципаль берәмлекнең чәчәк атуы өчен һәм аның барлык халкы бәхете хакына үз вазыйфаларымны намуслы үтәргә ант итәм».

43 статья. Район Башлыгы статусы

1. Район Башлыгы даими нигездә эшли.

2. Район Башлыгы үз эшчәнлегендә федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә район Советы һәм район халкы контрольлегендә һәм алар алдында хисап тотта.

3. Район башлыгы үзенең эшчәнлегенә турында район Советы алдында елга кимендә бер тапкыр хисап тотта.

4. Район Башлыгы «Коррупциягә каршы торы турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле эйберләр саклауны һәм (яисә) чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 07 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны үтәргә, вазыйфаларны башкарырга тиеш.

5. Район Башлыгы түбәндәгеләргә хокуксыз:

1) шәхсэн үзе яисә ышанычлы затлар аша эшмәкәрлек эшчәнлегенә белән шөгылләнәргә;

2) коммерцияле яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия белән идарә итүдә, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан түләүсез нигездә катнашу, съездда (конференциядә) яисә башка ижтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары гомуми жыелышында, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтендә катнашу;

б) коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә (сәяси партия белән, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы белән идарә итүдә катнашудан, башка ижтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыелышында, күчемсез мөлкәт милекчеләре

ширкәтендә катнашудан тыш) Татарстан Республикасы иң югары вазыйфаи затына (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенәң югары башкарма органы житәкчесенә) алдан хәбәр итеп катнашу;

в) Россия Федерациясе субъектының муниципаль берәмлекләре советында, муниципаль берәмлекләрнең бүтән берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә күрсәтү;

г) идарә органнарында һәм гамәлгә куючысы (акционеры, катнашучысы) муниципаль берәмлек булган оешманың ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлекнең мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә муниципаль берәмлек исеменнән оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләрен яисә муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә тәкъдим итү;

д) федераль законнарда каралган башка очраklar;

3) укутчучылык, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә. Шул ук вакытта укутчучылык, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, коммерциясез хөкүмәтнеке булмаган чит ил оешмалары һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

Район Башлыгы гражданлык яки жинаять эше буенча яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллеке очраklarыннан тыш) сыйфатында катнаша алмый.

Район Башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре әлеге Устав белән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнә.

44 статья. Район Башлыгы вәкаләтләре

Район Башлыгы:

1) районны башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданны һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә тәкъдим итә, Жирлек исеменнән ышанычнамәсез эш итә;

2) район Советы эшен оештыра, район Советы сессиясен чакыра һәм аларда рәислек итә;

3) әлеге Устав билгеләгән тәртиптә район Советы кабул иткән норматив хокукый актларга кул куя һәм халыкка житкерә;

4) үз вәкаләтләре чикләрендә район Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

5) район Башкарма комитеты Житәкчесе белән контракт төзи;

6) район Советы эшендә ачыклыкны һәм жәмәгәтчелек фикерен исәпкә алуны тәмин итү чараларын күрә;

7) гражданнарны кабул итүне, аларның мөрәжәгатъләрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карауны оештыра;

8) район Советы сессияләре беркетмәләренә имза сала;

9) район Советы аппараты эше белән житәкчелек итә;

10) район Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны координацияли;

11) район Советын карап тоту һәм аның эшчәнлеген тәмин итү өчен район бюджетында каралган чыгымнар буенча эш итүче булып тора;

12) закон һәм әлеге Устав нигезендә гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча район Советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

13) район жирле үзидарә органнарының федераль башкарма хакимият органнарының территорияль органнары, башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән район территориясендә гамәлдә булган хезмәттәшлеген тәмин итә;

14) район исеменнән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләренң жирле үзидарә органнары белән шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлек итү һәм гамәлләрне координацияләү турында килешүләр төзи;

15) муниципаль хезмәткәрләренң һәм районның жирле үзидарә органнары хезмәткәрләренң хезмәт өчен түләү күләмнәрен һәм шартларын билгели;

16) жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен хәл итү буенча жирле үзидарә органнары тарафыннан вәкаләтләренә гамәлгә ашыруны тәмин итә;

17) 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә дәүләти-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенң аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» Федераль закон нигезендә муниципаль-хосусый партнерлык өлкәсендә «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге исеменнән чыгыш ясыи

18) «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге гавами партнер булса яки «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге катнашында уртак конкурс үткәрү планлаштырылса (Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъекты катнашында уртак конкурс уздыру планлаштырылган очрактан тыш), муниципаль-хосусый партнерлык проектын гамәлгә ашыру турында карар кабул итә, шулай ук 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә дәүләти-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенң аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» Федераль закон, башка федераль законнар һәм Россия Федерациясенң норматив-хокукый актлары, Россия Федерациясе субъектлары норматив-хокукый актлары, әлеге Устав һәм муниципаль хокукый актлар белән каралган башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыра.

19) 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә дәүләти-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык турында һәм Россия Федерациясенң аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» Федераль

законның 18 статьясындагы 2 өлеше нигезендә муниципаль-хосусый партнерлык өлкәсендәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга вәкаләтле жирле үзидарә органын билгели.

20) Район Башлыгы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты билгеләгән Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органына муниципаль-хосусый партнерлык проектын аның нәтижәләлеген бәяләүне уздыру һәм 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә дәүләти-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кергү турында» Федераль законның 9 статьясындагы 2-5 өлешләре нигезендә аның чагыштырма өстенлеген билгеләү өчен жибәрә.

21) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль районнар Башлыклары карамагына кертелгән башка вәкаләтләрне, шулай ук әлеге Устав, район Советы карарлары белән район башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

45 статья. Район Башлыгы вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату

1. Район Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу очраklары:

1) үлеме;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 74.1 статьясы нигезендә отставкага жибәрү;

4) 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфадан баш тарту;

5) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яки эшкә өлешчә сәләтсез дип танылуы;

6) суд тарафыннан хәбәрсез юк булуы яки үлгән дип хәбәр ителүе;

7) судның аңа карата булган гаепләү хөкем карарының законлы көченә керүе;

8) даими яшәү өчен Россия Федерациясе чикләреннән чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданлыгы туктатылу, Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы чит ил гражданлыгы туктатылу, әлеге килешү нигезендә чит ил гражданын жирле үзидарә органнарына сайланьрга, Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе белән халыкара килешүдә катнашмаган чит ил территориясендә яшәргә хокуклы икәннән дәлилләүче, чит ил гражданын гражданлыгы алырга, тору өчен рөхсәт яки башка төр документ алырга хокуклы, шуның белән бәйлә рәвештә чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданын жирле үзидарә органнарына сайлана алу хокукына ия;

10) жирлекнең тиешле вәкилләклә органы депутаты буларак сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;

11) 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 13 статьясындагы 3, 3.2, 4 - 6, 6.1, 6.2, 7.1, 7.2, өлешләре нигезендә гамәлгә ашырыла торган муниципаль берәмлек үзгәртеп корылган очракта, шулай ук муниципаль берәмлек бетерелгән очракта;

12) район чикләре үзгәрү нәтижәсендә район сайлаучылары саны 25 проценттан артыкка күбәйгән очракта;

13) сәламәтлеге торышы буенча суд тәртибендә район башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашырырга сәләтсез дип билгеләнгән;

14) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль норматив хокукый актны бастырып чыгару срогы бозылган очракта;

15) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон билгеләнгән чикләүләргә үтәмәү.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1-10, 13-15 пунктларында күрсәтелгән нигезләр буенча район Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, районның яңа Башлыгын сайлау район Советының якындагы утырышында гамәлгә ашырыла.

3. Район Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яисә суд карары буенча сак астына алу рәвешендә процессуаль мәжбүр итү чаралары кулланылган яисә вазыйфасыннан вакытлыча читләштерелгән очракта, яңа сайланган район Башлыгы вазыйфасына керешкәнчә, аның вәкаләтләрен вакытлыча район Башлыгы урынбасары башкара.

Район Башлыгы урынбасары билгеләнмәгән яисә булмаган очракта күрсәтелгән вәкаләтләргә жирле үзидарәнең вазыйфаи заты яисә район Советы тарафыннан билгеләнгән муниципаль район Советы депутаты башкара.

4. Район Башлыгы, аның хатыны һәм балигы булмаган балалары 2013 елның 07 маендагы 79-ФЗ номерлы «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм счетлары (кертәмнәре) булуны, акча һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» Федераль законда билгеләнгән тыюларны үтәмәү очрагында район Башлыгы вәкаләтләре Россия Федерациясе Президенты ышанычын югалтуга бәйле рәвештә шулай ук вакытыннан алда туктатыла;

муниципаль сайлауларда сайланган муниципаль район Башлыгына карата тиешенчә муниципаль район Башлыгы сайлауларында күрсәтелгән затлар кандидатлар буларак теркәлгән чорда Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачу яисә булу, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклау, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яисә) алардан файдалану факты билгеләнү.

5. Район Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, муниципаль сайлауларда сайлана торган район Башлыгын сайлаулар 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы “Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында” Федераль законда билгеләнгән срокларда уздырыла.

6. Әгәр вәкаләтләре Татарстан Республикасы югары вазыйфаи затының (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә югары башкарма органы житәкчесенә) район Башлыгы вазыйфасыннан баш тарту турында яки район Советы карары нигезендә район Башлыгын отставкага чыгару турындагы хокукый акты

нигезендә вақытыннан алда туктатылган район Башлығы әлеге хокукый актларга яисә карарга суд тәртибендә шикаятъ биргән очракта, муниципаль сайлауларда сайлана торган район Башлығын вақытыннан алда сайлаулар суд карары закон көченә кергәнче билгеләнәп куела алмый.

46 статья. Район Башлығы урынбасары

1. Район Башлығы тәкъдиме белән район Башлығы урынбасары депутатлар арасыннан сайлана.

2. Район Советы депутаты, район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы аны хуплап тавыш бирсә, район Башлығының сайланган урынбасары булып санала.

3. Район Башлығы урынбасары район Советы регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлү нигезендә функцияләр үти, район Башлығының йөкләмәләрен үти, ә вақытлыча (авыруга яисә отпускка бәйле) ул булмаган яисә үз бурычларын үтәү мөмкинлегә булмаган яисә вәкаләтләрен вақытыннан алда туктаткан очракта район Башлығы вазыйфаларын башкара.

4. Район Башлығы район Советына азат ителгән нигездә бер урынбасарны сайларга тәкъдим итәргә хокуклы.

5. Район Башлығы урынбасарының вәкаләтләре әлеге Уставның 40 статьясында каралган нигезләр буенча вақытыннан алда туктатыла.

6. Район Башлығы урынбасары статусына бәйле башка чикләүләр федераль законнарда билгеләнгән.

7. Район Башлығы урынбасары үз вазыйфасыннан район Советы инициативасы белән яки депутатлар төркеме таләбе буенча район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бере күләмендә теләсә кайсы вақытта чакыртып алынырга мөмкин. Район Башлығы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

8. Даими нигездә эшләүче район Башлығы урынбасары хокуксыз:

1) шәхсән яисә ышанычлы затлар аша эшқуарлык эшчәнлегә белән шөгылләнәргә;

2) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашу, түбәндәге очрақлардан тыш:

а) сәяси партия белән идарә итүдә, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан түләүсез нигездә катнашу, съездда (конференциядә) яисә башка ижтимагый оешма, торақ, торақ-төзелеш, гараж кооперативлары гомуми жыелышында, күчәмсез мөлкәт милекчеләре ширкәтендә катнашу;

б) коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә (сәяси партия белән, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы белән идарә итүдә катнашудан, башка ижтимагый оешма, торақ, торақ-төзелеш, гараж кооперативлары съездында

(конференциясендә) яисә гомуми жыелышында, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтендә катнашудан тыш) Татарстан Республикасы законы билгеләгән тәртиптә Татарстан Республикасы иң югары вазыйфай затына (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә югары башкарма органы житәкчесенә) алдан хәбәр итеп катнашу;

в) Татарстан Республикасының муниципаль берәмлекләре советында, муниципаль берәмлекләрнең бүтән берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә күрсәтү;

г) идарә органнарында һәм гамәлгә куючысы (акционеры, катнашучысы) муниципаль берәмлек булган оешманың ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлекнең мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә муниципаль берәмлек исеменнән оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләрен яисә муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә тәкъдим итү;

д) федераль законнарда каралган башка очраklar;

3) укытучылык, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә. Шул ук вакытта укытучылык, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданны булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, коммерциясез хөкүмәтнеке булмаган чит ил оешмалары һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

Район Башлыгы урынбасары вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре элге Устав тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнә.

9. Район Башлыгы урынбасары 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы көрәш турында» Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләренә һәм тыюларны үтәргә һәм бурычларны башкарырга тиеш.

V бүлек. РАЙОН БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

47 статья. Район Башкарма комитеты - район жирле үзидарәсенә башкарма-боеру органы

1. Район Башкарма комитеты район жирле үзидарәсенә башкарма-боеру органы булып тора.

2. Район Башкарма комитеты район Советын, район Башлыгы һәм район халкы контролендә һәм аның алдында хисап тотат.

3. Район Башкарма комитеты юридик зат хокукларына ия.

4. Район Башкарма комитетын Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы башкарма комитеты житәкчесе житәкли, ул аның белән берүзе идарә итү принципларында житәкчелек итә.

5. Район Башкарма комитетының рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Башкарма комитеты муниципаль казна учреждениесе», кыскартылган исеме - «Район Башкарма комитеты».

6. Район Башкарма комитеты мөһергә, район гербы төшерелгән һәм үз исеме белән бланкларга, шулай ук гражданлык хәле актларын дәүләт теркәвенә алу өчен Башкарма комитетка тапшырылган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен, Россия Федерациясенен гербы төшерелгән түгәрәк мөһергә ия.

7. Район Башкарма комитеты эшчәнлеген тәмин итүгә чыгымнар район бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

48 статья. Район Башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы район Советы тарафыннан Башкарма комитеты Җитәкчесе тәкъдиме буенча раслана.

2. Район Башкарма комитеты структурасына Башкарма комитет Җитәкчесе, аның урынбасарлары, тармак (функциональ) һәм (яисә) территориаль органнары керә. Башкарма комитетның район Башкарма комитеты аппаратына кермәгән структур бүлекчәләре мөстәкыйль юридик затлар була ала.

3. Район Башкарма комитетының структур бүлекчәләре район Советы раслаган нигезләмә нигезендә эш итә.

4. Район Башкарма комитеты эшчәнлегенә ярдәм күрсәтү, аның компетенциясенә кертелгән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне килешеп хәл итү өчен Районның Башкарма комитеты Җитәкчесе карары белән Башкарма комитет каршында координацион, эксперт һәм башка киңәшү (консультатив) органнар төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән органнар Район Башкарма комитеты структурасына керми. Аларда эш җәмәгать тәртибендә гамәлгә ашырыла.

49 статья. Район Башкарма комитеты вәкаләтләре

Район Башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанслар һәм хисап өлкәсендә:

- район бюджеты проектын (бюджет проектын һәм урта сроклы финанс планын) төзүне тәмин итә;

- кирәкле документлар һәм материаллар белән район бюджеты проектын (бюджет проектын һәм урта сроклы финанс планы) район Советы раславына кертә;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә бюджетара трансфертларны бүлү методикасын һәм (яисә) бирү тәртибен эшли һәм раслай;

- район бюджетының үтәлешен һәм бюджет хисабын төзүне тәмин итә, район Советы раславына район бюджетының үтәлеше турында хисап тапшыра;

- муниципаль бурыч белән идарә итүне тәмин итә;

- район социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проектын эшләүне тәмин итә;

- район бюджетын үтәүне, районның социаль-икътисадый үсеш стратегиясен үтәүне оештыра;

- район икътисады һәм социаль өлкәсе торышын чагылдыра торган статистик

күрсәткечләрне жыюны оештыра һәм әлеге күрсәткечләрне дәүләт хакимияте органнарына законнарда билгеләнгән тәртиптә тапшыра;

- жирлекләрнең бюджет тәэмин ителеше дәрәжәләрен район бюджеты акчалары исәбеннән тигезләүне тәэмин итә;

- район Советы карарлары нигезендә муниципаль кыйммәтле кәгазьләр чыгару, кредитлар алу, муниципаль гарантияләр бирү юлы белән муниципаль бурыч алуны гамәлгә ашыра һәм муниципаль мөлкәтне закладка сала;

2) муниципаль милек белән идарә итү, район территориясендә предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- Районның муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын булдыру, сатып алу, файдалану, идарә итү һәм арендау буенча мәсьәләләрен хәл итә (әгәр башкасы район Советы карары белән билгеләнмәгән булса);

- муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, муниципаль предприятие һәм учреждениеләр тарафыннан күрсәтелүче хезмәтләргә һәм муниципаль предприятие һәм учреждениеләр тарафыннан башкарылучы эшләр тарифларны раслый, әгәр федераль законнарда башкасы каралмаса, муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс белән тәэмин итүне һәм бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль бурычларны үтәүне финанс белән тәэмин итүне гамәлгә ашыра, шулай ук муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алуны тәэмин итә;

- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән районның икътисадый һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешүләр төзи; район территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр төзүгә ярдәм итә;

- районның хезмәт күрсәтүче административ участогында полициянең участок уполномоченные вазыйфасын биләгән хезмәткәргә эш өчен бина тапшыра;

- 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полициянең участок уполномоченные вазыйфасын биләгән хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр тарафыннан әлеге вазифаи бурычларны үтәгән чорга торак бина тәкъдим итә;

3) территориаль планлаштыру, жирдән һәм башка табигый ресурслардан файдалану, әйләнә-тирәлекне саклау өлкәсендә:

- районның территориаль планлаштыру документлары проектларын, башка шәһәр төзелеше документларын эзерли һәм район Советына раслауга кертә һәм аларның тормышка ашырылуын тәэмин итә;

- район территориясендә гамәлгә ашырыла торган шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәэмин итү буенча мәгълүмат системаларын алып баруны, муниципаль ихтыяжлар өчен муниципаль район чикләрендә жир кишәрлекләрен резервлау һәм алуны гамәлгә ашыра;

- әйләнә-тирә мохитне саклау буенча жирлекара характердагы чараларны оештыра;

- Биектау муниципаль районы территориясендә каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерып жыю), транспортировкау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү буенча эшчәнлек оештыруда катнаша;

- район территориясендә дөвалау-савыктыру урыннарын һәм жирле

әһәмияттәге курортлар төзи, үстерә һәм саклауны тәәмин итә, жирле әһәмияттәге аеруча саклаулы табигый территорияләрне файдалану һәм саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

- муниципаль урман контролен гамәлгә ашыра;

- район ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрне башкаруны тәәмин итә, федераль закон нигезендә ясалма жир кишәрлеге төзү турында шартнамә төзү хокукына ачык аукцион үткәрә;

- муниципаль районның авылара территориясендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыра;

- 2007 елның 24 июлендәге 221-ФЗ номерлы «Күчемсез милекнең дәүләт кадастры турында» Федераль закон нигезендә комплекслы кадастр эшләре башкаруны һәм территориянең планын раслауны оештыра;

4) төзелеш, транспорт һәм элемент өлкәсендә:

- район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыруны тәәмин итә, район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышына муниципаль контрольне гамәлгә ашыра, аларда юл хәрәкәте иминлеген тәәмин итә, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыра һәм район чикләрендә авыл жирлекләре арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыруны тәәмин итә;

- район чикләрендә торак пунктлар арасында халыкка хезмәт күрсәтүче жәмәгать транспорты маршрутларын, хәрәкәт графикларын, тукталышлары урыннарын раслый яки килештерә;

- район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жәмәгать транспорты тукталышлары өчен бирелгән урыннарны төзекләндерүне тәәмин итә;

- район составына керүче жирлекләрне элемент хезмәтләре белән тәәмин итү өчен шартлар тудыра;

- адреслау объектларына адреслар бирүне, адреслар үзгәртүне, юкка чыгаруны, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш) исемнәр бирүне, муниципаль районның авылара территориясе чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирүне, мондый исемнәрне үзгәртүне, гамәлдән чыгаруны, мәгълүматны дәүләт адреслар реестрында урнаштыруны тәәмин итә;

5) торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә, шулай ук төзекләндерү һәм авыл хужалыгы өлкәсендә:

- энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру өлкәсендә муниципаль программалар раслый һәм гамәлгә ашыра, күпфатирлы йортларны, район чикләрендә муниципаль торак фондын тәшкил итүче биналарны энергетик тикшерүне оештыра, энергияне сак тоту турындагы һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру турындагы законнарда каралган башка чараларны оештыра һәм үткәрә;

- Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирлекләрне электр һәм газ белән тәәмин итүне оештыра;

- муниципаль район составына керүче жирлекләрне жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;
 - жирлекара китапханәләр белән халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, китапханә фондларын туплауны һәм аларның сакланышын тәэмин итүне оештыра;
 - ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм жирлекара күмү урыннарын карап тотуны тәэмин итә;
 - район составына керүче жирлекләрдә жирле традицион халык сәнгать ижатын үстерү өчен шартлар тудыра;
 - район составына керүче жирлекләрне ял итүне оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәтләрен күрсәтү өчен шартлар тудыруны тәэмин итә;
 - жирлекләрдә авыл хужалыгы житештерүен үстерү, авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыра, кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерүгә ярдәм итә, социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмаларга, хәйрия эшчәнлегенә һәм иреклеләргә (добровольчеству) ярдәм итә;
 - район территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спорт үсешен тәэмин итә, районның рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чаралары үткөрүне оештыра;
 - 2010 елның 27 июлендәге 190-ФЗ номерлы «Жылылык белән тәэмин итү турында» Федераль законда каралган жылылык белән тәэмин итүне оештыру вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;
 - 2011 елның 07 декабрдәге 416-ФЗ номерлы «Су белән тәэмин итү һәм су үткөрү турында» Федераль законда каралган су белән тәэмин итү һәм су үткөрү өлкәсендәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;
 - 2014 елның 28 июнендәге 172-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында» Федераль законда каралган стратегик планлаштыру өлкәсендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;
 - реклама конструкцияләрен урнаштыру схемаларын раслый, муниципаль район территориясендә реклама конструкцияләрен урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә рөхсәт бирә, мондый рөхсәтләрне гамәлдән чыгара, муниципаль район территориясендә 2006 елның 13 мартындагы 38-ФЗ номерлы «Реклама турында» Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла торган үз белдеге белән куелган реклама конструкцияләрен сүтү турында күрсәтмәләр бирә;
- б) мәгариф һәм сәламәтлек саклау өлкәсендә:
- муниципаль мәгариф оешмаларында төп гомуми белем бирү программалары буенча (федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә төп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыруны финанс ягыннан тәэмин итү вәкаләтләрненән тыш) һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүне оештыруны оештыра, муниципаль мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне оештыра (финанс ягыннан тәэмин итүне Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары гамәлгә ашырган балаларны өстәмә укудунан тыш), муниципаль мәгариф оешмаларында балаларны карау һәм тәрбияләү, балаларны карау өчен шартлар тудыра, шулай ук үз вәкаләтләре чикләрендә, аларның тормыш һәм сәламәтлек иминлеген тәэмин итү чараларын да кертеп, каникул вакытында балаларның ялын оештыруны тәэмин итү чараларын гамәлгә ашыра;

- муниципаль мәгариф оешмалары биналарын һәм корылмаларын карап тотуны, аларга якын территорияләрне төзекләндерүне тәэмин итә;

- мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми һәм урта гомуми белем бирү программалары буенча белем алырга тиешле балалар исәбен алып бара, муниципаль белем бирү оешмаларын районның конкрет территорияләренә беркетә;

- муниципаль белем бирү оешмаларын төзи, яңадан оештыра, юкка чыгара (муниципаль районнарның жирле үзидарә органнары тарафыннан югары белем бирүче муниципаль белем бирү оешмалары төзелүдән тыш), муниципаль мәгариф оешмаларын гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- район территориясендә халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен (халкы Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан расланган аерым территорияләрнең халыкны медик-санитар тәэмин итү буенча функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы карамагындагы медицина оешмаларында медицина ярдәме белән тәэмин ителә торган территорияләр исемлегенә кертелгән жирлекләр территорияләреннән тыш) гражданнарга түләүсез медицина ярдәме күрсәтүнең дәүләт гарантияләренәң территориаль программасы нигезендә шартлар тудыра;

- балалар һәм яшьләр белән эшләр буенча жирлекара характердагы чаралар оештыра һәм гамәлгә ашыра;

- жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай затларына, жирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларына, район Советы депутатларына, муниципаль хезмәткәрләргә һәм учреждениеләр хезмәткәрләренә һөнәри белем һәм өстәмә һөнәри белем бирүне оештыра;

- 2012 елның 29 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә мәгариф турында» Федераль законда билгеләнгән башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыра;

7) гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэмин итү, халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә:

- район территориясендә законнарның, дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары актларының үтәлешен, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яисә арбитраж судта, жирле үзидарә хокукларын бозучы дәүләт хакимияте органнары һәм дәүләт вазыйфай затлары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар актларына шикаять бирә;

- муниципаль милиция тарафыннан жәмәгать тәртибен саклауны оештыруны тәэмин итә;

- район территориясендә гадәттән тыш хәлләренә кисәтү һәм бетерүдә катнаша;

- территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм район территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыруны тәэмин итә; гадәттән тыш хәлләренә бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның жирле резервларын булдыруны тәэмин итә;

- район территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләренә һәм учреждениеләренә мобилизацион эзерләр чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра;

- үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы турында яисә килеп чыгу куркынычы турында вакытында хәбәр итүне һәм халыкка мәгълүмат бирүне тәэмин итә;

- су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыруны тәмин итә;

- жирле референдумны эзерләү һәм уздыруны, район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру һәм матди-техник тәмин итүне гамәлгә ашыра;

- үз вәкаләтләре чикләрендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау, шулай ук район территориясендә терроризм һәм экстремизм күренешләре нәтижеләрен минимальләштерү һәм (яисә) бетерү буенча чаралар күрүне тәмин итә;

- район чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыра;

- милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, муниципаль район территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен яклауга һәм үстерүгә, жирле аз санлы халыкларның һәм башка милли азчылыкларның хокукларын гамәлгә ашыруга, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясен тәмин итүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чаралар эшләү һәм гамәлгә ашыру;

- терроризмны профилактикалау, шулай ук аның нәтижеләрен минимальләштерү һәм (яисә) бетерү өлкәсендә муниципаль программалар эшлиләр һәм гамәлгә ашыралар;

- муниципаль берәмлекләрдә терроризмның асылын һәм аның ижтимагый куркынычын аңлату, шулай ук гражданнарда терроризм идеологиясен кабул итмәү, шул исәптән мәгълүмати материаллар, басма продукция тарату, аңлату эше һәм башка чаралар үткөрү юлы белән, мәгълүмати-пропаганда чаралары оештыра һәм үткәрә;

- федераль башкарма хакимияте органнары һәм (яки) Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары тарафыннан оештырыла торган терроризмны профилактикалау, шулай ук аның күренешләре нәтижеләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү буенча чараларда катнаша;

- муниципаль милектәге яисә жирле үзидарә органнары карамагындагы объектларның террорчылыкка каршы яклану таләпләрен үтәүне тәмин итәләр;

- терроризмны профилактикалауда катнашу, шулай ук аның күренешләре нәтижеләрен минимальләштерүдә һәм (яки) бетерүдә катнашу мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына тәкъдимнәр жибәрә;

- терроризмны профилактикалауда катнашу, шулай ук аның нәтижеләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) юкка чыгаруда катнашу буенча жирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча башка вәкаләтләрен гамәлгә ашыралар;

8) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән район жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен башкару өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә районның жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чараларының исәбен алып бара һәм тиешле куллануны тәмин итә;

- федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисап тапшыра;

- район Советы карарлары нигезендә аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен район жирле үзидарә органнары карамагындагы матди ресурслар һәм финанс чараларыннан өстәмә файдалануны тәмин итә;

- Россия Федерациясенең су законнары белән билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесенең вәкаләтләрен гамәлгә ашыра, шәхси һәм көнкүреш ихтияжлар өчен гомуми файдаланудагы су объектларын файдалану кагыйдәләрен билгели, моңа гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосаларына ирекле керүен тәмин итү дә керә;

9) оборона, мобилизация эзәрлек һәм мобилизация өлкәсендә:

- муниципаль район территориясендә үз компетенциясе чикләрендә хәрби идарә органнары белән үзара хезмәттәшлектә оборона өлкәсендәге законнарның үтәлешен тәмин итү;

- эшчәнлекләре күрсәтелгән органнар эшчәнлегенә бәйле яисә аларны алып бару өлкәсендә булган район жирле үзидарә органнарының һәм оешмаларның мобилизация эзәрлеген оештыру, тәмин итү һәм аларга житәкчелек итү;

10) башка вәкаләтләр:

- муниципаль хезмәтләр реестрын төзү һәм алып бару тәртибен билгели;

- жирлекләренәң архив фондларын саклауны да кертеп, муниципаль архивны формалаштыра һәм карап тотат;

- үз вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый элементләренә гамәлгә ашыра;

- законнар, әлеге Устав, район Советы карарлары белән район Советы, район Башлыгы яки башка жирле үзидарә органнары компетенцияләренә кертелгән вәкаләтләрдән тыш, районның жирле эһәмияттәге мәсьәләләре буенча башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыра.

2. Башкарма комитет районның жирле эһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләренә хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләренә гамәлгә ашыра:

1) муниципаль район музейларын төзи;

2) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнаша;

3) муниципаль район территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләренәң хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлек гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

4) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм муниципаль район территориясендә миллиләтә мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм итә;

5) 2008 елның 31 декабрә торышы буенча алар карамагындагы югары белем бирү муниципаль мәгариф оешмаларын гамәлгә куючы функцияләрен башкара;

6) туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;

7) кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы ижтимагый күзәтү комиссияләренә һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларга ярдәм күрсәтә;

8) инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия ижтимагый берләшмәләре төзегән оешмаларга 1995 елның 24 ноябрәдәге 181-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» Федераль закон нигезендә ярдәм күрсәтә;

9) 2012 елның 20 июлендәге 125-ФЗ номерлы «Кан һәм аның компонентлары

донорлыгы турында» Федераль законда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

10) «Коммерциягә карамаган оешмалар турында» Федераль законның 31.1 һәм 31.3 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга ярдәм күрсәтә;

11) федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтүләрнең сыйфатын бәйсез бәяләү үткәрүне оештыру өчен шартлар тудыра;

12) инвалидларның, сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортын, адаптив физик культурасын һәм адаптив спортын үстерүгә ярдәм итү.

3. Район Башкарма комитеты муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган булып тора.

Муниципаль контроль өлкәсендә район Башкарма комитеты вәкаләтләренә керәләр:

1) тиешле территориядә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

2) жирле үзидарә органнарына вәкаләтләр бирелгән региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

4) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контроль нәтижәлегенә мониторингын оештыру һәм үткәрү, аны уздыру күрсәткечләре һәм методикасы Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан раслана;

5) федераль законнарда, законнарда һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында каралган вәкаләтләренә гамәлгә ашыру.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру буенча функцияләр, мондый органнарның статусын билгеләүче хокукый актлар нигезендә, район Башкарма комитеты органнарына йөкләнергә мөмкин.

Муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, юридик затларны, шәхси эшмәкәрләренә тикшерүләренә оештыру һәм уздыру белән бәйле мөнәсәбәтләргә карата 2008 елның 26 декабрендәге 294-ФЗ номерлы «Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм шәхси эшмәкәрләренәң хокукларын яклау турында» Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

50 статья. Район Башкарма комитеты Житәкчесе

1. Район Башкарма комитеты Житәкчесе элге вазыйфага контракт буенча билгеләнә торган район жирле үзидарәсенәң вазыйфаи заты булып тора.

2. Район Башкарма комитеты житәкчесе үз вәкаләтләрен даими нигездә башкара.

3. Аерым оештыру-күрсәтмә функцияләрен башкару өчен район Башкарма комитеты Житәкчесе урынбасарларга ия. Район Башкарма комитеты Житәкчесе вакытлыча булмаганда (авыруга яисә отпускка бәйле рәвештә) яисә үз бурычларын

үтәү мөмкинлеге булмаганда, я вәкаләтләрән вакытыннан алда туктаткан очракта, аның вәкаләтләрән район Башкарма комитеты Житәкчесе урынбасарларының берсе билгеләнгән вазифаларны бүлү нигезендә башкара.

5. Район Башкарма комитеты Житәкчесе 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы көрәш турында» Федераль закон, 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәрәнә туры килүен тикшереп тору турында» Федераль закон, 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы «Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле эйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә һәм бурычларны башкарырга тиеш.

51 статья. Район Башкарма комитеты Житәкчесен билгеләү тәртибе

1. Район Башкарма комитеты Житәкчесе билгеләү конкурс нигезендә үткәрелә.

Район Башкарма комитеты Житәкчесе вазыйфасын биләүгә конкурс үткәрү тәртибе район Советы тарафыннан билгеләнә. Конкурсны уздыру тәртибе конкурс уздыру көненә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча конкурс шартлары, аны уздыру датасы, вакыты һәм урыны турында белешмәләрне, контракт проектын бастырып чыгаруны күздә тотарга тиеш.

2. Конкурс үткәрү өчен конкурс комиссиясе төзелә. Конкурс комиссиясе әгъзаларының гомуми саны район Советы тарафыннан билгеләнә.

Конкурс комиссиясе әгъзаларының яртысы - район Советы, ә икенче яртысы Татарстан Республикасы Президенты тарафыннан билгеләнә.

3. Зат конкурс нәтижәләре буенча конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан район Советы тарафыннан район Башкарма комитеты Житәкчесе вазыйфасына билгеләнә. Район Башкарма комитеты Житәкчесе вазыйфасына билгеләп кую турындагы карар район башлыгы тәкъдиме буенча конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан район Советы утырышында депутатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

4. Район Башкарма комитеты Житәкчесе өчен контракт шартлары район Советы тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә кагылышлы вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга кагылышлы өлешендә һәм Татарстан Республикасы законы белән жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыруга кагылышлы өлешендә раслана.

5. Район Башкарма комитеты Житәкчесе белән контракт район Башлыгы тарафыннан төзелә.

6. Контракт нигезендә үз вәкаләтләрән гамәлгә ашыручы муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе:

1) Район Советы контролендә һәм аның алдында хисап тотар;

2) Район Советына үз эшчәнлегә һәм Башкарма комитет эшчәнлегә нәтижәләре турында, шул исәптән Район Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында еллык

хисапларны тапшыра;

3) жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне һәм жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен хәл итү буенча Район Башкарма комитеты тарафыннан вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны тәэмин итә.

52 статья. Район Башкарма комитеты Житәкчесенә вәкаләтләре срогы

1. Башкарма комитет житәкчесе белән контракт башкарма комитет житәкчесе вазыйфасына зат билгеләү турында карар кабул иткән район Советы вәкаләтләре чорына, ләкин ике елдан ким булмаган вакытка төзелә (яңа чакырылыш район Советы эшли башлаган көнгә кадәр).

2. Район Советы вәкаләтләре срогы чыккач, район Башкарма комитеты Житәкчесе үз вәкаләтләрен билгеләнгән тәртиптә район Башкарма комитетының яңа Житәкчесе билгеләнгәнче гамәлгә ашыруын дәвам итә.

53 статья. Башкарма комитет Житәкчесе вәкаләтләре

Башкарма комитет Житәкчесе:

1) район Башкарма комитетының эшчәнлегә белән берүзе идарә итү принципларында житәкчелек итә һәм үз компетенциясенә керүче район Башкарма комитеты тарафыннан вәкаләтләрне үтәү өчен шәхси җаваплылык тотат;

2) район Советы, район башлыгы, районның һәм башка муниципаль берәмлекләренә жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә районның Башкарма комитетын тәкъдим итә;

3) район Советы каравына район бюджеты проектларын һәм аның үтәләше турындагы хисапларны тәкъдим итә;

4) муниципаль районның социаль-икътисадый үсеш стратегиясе проектын һәм аның үтәләше турында хисап тапшыра;

5) Башкарма комитет структурасы проектын район Советы раславына кертә, хезмәткәрләренә иң чик саны һәм хезмәт өчен түләү фонды билгеләнгән структура нигезендә район Башкарма комитетының штат расписаниесен раслай;

6) район Башлыгы белән килештереп башкарма комитет житәкчесе урынбасарларын билгеләп куя һәм вазыйфаларыннан азат итә, алар арасында вазыйфаларны бүлү, муниципаль хезмәткәрләрне һәм район башкарма комитетының башка хезмәткәрләрен вазыйфасына билгеләп куя, аларның эшчәнлеген контрольдә тотат, аларга карата бүлүкләү һәм дисциплинар җаваплылык чараларын куллана;

7) үз вәкаләтләре чикләрендә расланган бюджет нигезендә район чаралары белән эш итә;

8) район Башкарма комитеты тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән район жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тормышка ашыруны гамәлгә ашыра һәм (яисә) тәэмин итә, аларны үтәү өчен шәхси җаваплылыкка ия; тиешле законнар нигезендә һәм үтәү йөзеннән тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйлә мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара;

9) район Башкарма комитеты компетенциясенә кертелгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча хокукый актлар, шулай ук район Башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

10) район Башлығы, район Советы таләбе буенча яки елга бер тапкырдан да ким булмаганча үз эшчәнлегә һәм район Башкарма комитеты эшчәнлегә турында район Советына хисап тапшыра;

11) район Башкарма комитеты эшчәнлегә турында халыкка даими рәвештә хәбәр итә, район Башкарма комитеты хезмәткәрләре гражданнарны кабул итә, айга кимендә бер тапкыр гражданнарны кабул итә, гражданнарның тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

12) дәүләт һәм башка органнарда район мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау чараларын күрә, район Башкарма комитеты исемнән судка гариза бирә, ышанычнамәләр тапшыра;

13) район Советы раславына район Башкарма комитеты органнары турындагы нигезләмәләр проектларын тәкъдим итә;

14) район Башкарма комитеты органнары житәкчеләрен район Советы билгеләгән тәртиптә вазыйфасына билгеләп куя һәм вазыйфаларыннан азат итә;

15) законнар, әлегә Устав, район Советы карарлары һәм төзелгән контракт нигезендә башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.

54 статья. Район Башкарма комитеты Житәкчесе вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Район Башкарма комитеты Житәкчесе вәкаләтләре түбәндәге очрақларда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 37 статьясының 11 яисә 11.1 өлеше нигезендә яқлар килешүе буенча контрактны өзү яисә суд тәртибендә;

(Биектау районы Советының 26.05.2017 N 145 карары редакциясендә)

4) 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан читләштерү;

5) суд тарафыннан хезмәткә яраксыз яки чикле яраклы дип тану;

6) суд тарафыннан билгесез юкка чыккан дип яки үлгән дип табылса;

7) ана карата судның гаепләү карары законлы көченә керсә;

8) Россия Федерациясе чикләреннән читкә даими яшәргә китсә;

9) Россия Федерациясе гражданлығын туктату, чит ил - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы ил гражданлығын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы чит дәүләт органнарына сайланьрга, аларга чит дәүләт гражданлығы алырга яки яшәүгә рөхсәт алу яисә Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булып тормаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документ яисә башка

документ алу хокукына ия, аның нигезендә чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

10) хәрби хезмәткә чакыру яки аны алыштыра торган альтернатив гражданлык хезмәтенә жиберелү;

11) 2003 елның 06 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 13 статьясындагы 3, 3.2, 4 - 6, 6.1, 6.2, 7.1, 7.2, өлешләре нигезендә гамәлгә ашырыла торган муниципаль берәмлек үзгәртеп корылган очракта, шулай ук муниципаль берәмлек бетерелгән очракта;

(Биектау район Советының 26.05.2017 N 145 карары редакциясендә 11 п.)

12) район чикләре үзгәрү нәтижәсендә район сайлаучылары саны 25 проценттан артыкка күбәйгән очракта;

13) гражданның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль норматив хокукый актны бастырып чыгару срогы бозылган очракта;

14) Район Башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләрен башкаручы район башлыгы вазыйфасына керешү.

2. Башкарма комитет Житәкчесе белән контракт яклар килешүе буенча яисә суд тәртибендә түбәндәгеләрнең гаризасы нигезендә өзелергә мөмкин:

1) Район Советының яисә район Башлыгының - жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә кагылышлы өлештә контракт шартларын бозуга бәйле рәвештә, шулай ук 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 37 статьясының 9 өлешендә билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә;

2) Татарстан Республикасы Президентының - контракт шартларын жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы өлештә, шулай ук законнарда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә;

3) Башкарма комитет Житәкчесенең - жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан контракт шартлары бозылуга бәйле рәвештә.

3. Башкарма комитет Житәкчесе белән контракт үткәрелгән законнар нигезендә тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләрнең дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү нәтижәсендә ачыкланган 2008 елның 25 декабрэндәге 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы тору турында» Федераль законда, 2012 елның 3 декабрэндәге 230-ФЗ номерлы «Дәүләт вазыйфаларын биләүче һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында» Федераль законда, 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» Федераль законда билгеләнгән чикләүләр һәм тыюларны саклау һәм вазифаларын

үтәмәве ачыкланганда, Татарстан Республикасы Президенты гаризасы нигезендә суд тәртибендә өзелә ала.

4. Башкарма комитет Житәкчесе вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яисә суд карары буенча аны сак астына алу яисә вазыйфасыннан вакытлыча читләштерү рәвешендә процессуаль мәжбүриләү чаралары кулланылган очракта, район Башкарма комитетының яңа Житәкчесе вазыйфасына билгеләнгәнчә, район Советы карары белән билгеләнгән район Башкарма комитеты Житәкчесенен урынбасарларының берсе яисә вәкаләтле муниципаль хезмәткәр башкара.

VI бүлек. РАЙОН СОВЕТЫ, РАЙОН БАШЛЫГЫ ҺӘМ БАШКАРМА КОМИТЕТЫНЫҢ ҮЗАРА МӨНӘСӘБӘТЛӘРЕ

55 статья. Район Советы, Район Башлыгы һәм Башкарма комитетының үзара хезмәттәшлеге нигезләре

1. Әлеге Устав белән билгеләнгән вәкаләтләренә бүлү нигезендә район Советы, район Башлыгы һәм Башкарма комитеты үз вәкаләтләрен мөстәкыйль гамәлгә ашыра.

2. Район Советы һәм Район Башкарма комитеты районның икътисадый һәм социаль үсеше процесслары белән нәтижәле идарә итү максатларында законнарда, әлеге Устав белән билгеләнгән формалары белән үзара хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Район Советы һәм Район Башкарма комитеты кабул ителгән хокукый актларны кул куелган көннән алып жиде көн эчендә бер-берсенә юллыйлар.

4. Район Советы, район Башлыгы Район Башкарма комитеты житәкчесенә Район Башкарма комитеты житәкчесенен, Район Башкарма комитетының башка вазыйфаи затларының хокукый актларын кабул итү, юкка чыгару, үзгәртү турындагы тәкъдим белән мөрәжәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

5. Район Башкарма комитеты Житәкчесе район Советына, район Башлыгына район Советының, район Башлыгының хокукый актларын кабул итү, юкка чыгару, үзгәртү турындагы тәкъдим белән мөрәжәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

6. Район Башлыгы район Башкарма комитеты Житәкчесенә район Советының эш планнарын һәм район Советы карарлары проектларын район Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә юллай.

7. Район Советы утырышларында, аның органнары утырышларында, район Башлыгы үткәрә торган утырышларда киңәш бирү тавышы хокукы белән район Башкарма комитеты Житәкчесе, аның урынбасарлары яки вәкаләтле затлар катнашырга хокуклы. Язма чакыру булган очракта, район Башкарма комитетының вазыйфаи затлары район Советы утырышында катнашырга тиеш.

8. Район Башкарма комитеты Житәкчесе үткәрә торган утырышларда район Башлыгы, район Советы депутатлары катнашырга хокуклы.

56 статья. Район жирле үзидарә органнары арасында бәхәсләрне хәл итү

Район жирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру

мәсьәләләре буенча бәхәсләр килештерү процедураларын үткәрү юлы белән яки суд тәртибендә хәл ителә.

VII бүлек. РАЙОН ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘСЕНЕҢ БАШКА ОРГАННАРЫ

Статья 57. Районның Контроль-хисап палатасы

1. «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Контроль-хисап палатасы» муниципаль казна учреждениесе район Советы төзи торган тышкы муниципаль финанс контроленең даими эшләүче органы.

Районның Контроль-хисап палатасы оештыру һәм функциональ бәйсезлеккә ия һәм үз эшчәнлеген мөстәкыйль башкара.

2. Районның контроль-хисап палатасы район Советы алдында хисап тотта.

3. Район Контроль-хисап палатасы вәкаләтләре, составы һәм эшчәнлеге «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» Федераль закон, Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында Федераль закон, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, башка федераль законнар, Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары нигезендә район Советы карары белән билгеләнә.

Районның Контроль-хисап палатасы рәисе вазыйфасы муниципаль вазыйфа булып тора.

4. Районның Контроль-хисап палатасы рәисе үз вазыйфасына район Советы тарафыннан билгеләнә. Районның Контроль-хисап палатасы рәисенең вәкаләтләр чоры - алты ел.

Районның Контроль-хисап палатасы Рәисе вазыйфасына кандидатуралар турындагы тәкъдимнәр район Советына кертелә:

- район Башлыгы тарафыннан;

- район Советы депутатлары тарафыннан - район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бере тарафыннан.

Районның Контроль-хисап палатасы Рәисе вазыйфасына кандидатуралар турында тәкъдимнәр кертү һәм күрсәтелгән тәкъдимнәрне карау тәртибе район Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Районның Контроль-хисап палатасы Рәисе вазыйфасын биләүгә бәйле чикләүләр, шулай ук аның статусы гарантияләре федераль законнар белән билгеләнә.

6. Районның Контроль-хисап палатасы түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

1) район бюджеты үтәлешен контрольдә тоту;

2) район бюджеты проектларына экспертиза;

3) район бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү;

4) район бюджеты акчаларын, шулай ук район бюджеты тарафыннан Россия Федерациясе законнарында каралган башка чыганақлардан алына торган акчаларны файдалануның законлылығын, нәтижәләлеген (эффektivлығы һәм экономиялеген) контрольдә тотуны оештыру һәм гамәлгә ашыру;

5) муниципаль милектәге мөлкәт белән идарә итүнең һәм аның белән эш итүнең, шул исәптән интеллектуаль эшчәнлекнең сакланучы нәтижәләре һәм

районныкы булган индивидуальләштерү чараларына карата билгеләнгән тәртибен үтәүне тикшереп тору;

6) район бюджеты акчалары исәбеннән салым һәм башка ташламалар һәм өстенлекләренә, бюджет кредитлары бирүнең нәтижәлеләген бәяләү, шулай ук муниципаль гарантияләр бирүнең һәм йөкләмәләренә юридик затлар һәм индивидуаль эшкуарлар тарафыннан район бюджеты акчалары исәбеннән башкарыла торган алыш-бирешләр буенча башка ысуллар белән үтәүне тәмин итүнең законлылыгын бәяләү;

7) муниципаль хокукый актлар проектларына (финанс-икътисадый нигезләреннән нигезле булуын да кертеп) муниципаль берәмлекнең чыгым йөкләмәләренә, шулай ук муниципаль программаларга кагылышлы өлешендә финанс-икътисадый экспертиза;

8) муниципаль берәмлектә бюджет процессын анализлау һәм аны камилләштерүгә юнәлдерелгән тәкъдимнәр әзерләү;

9) район бюджетын үтәү барышы турында, үткәрелгән контроль һәм эксперт-аналитик чараларның нәтижәләре турында мәгълүмат әзерләү һәм мондый мәгълүматны район Советына һәм район Башлыгына тапшыру;

10) коррупциягә каршы көрәшкә юнәлдерелгән чараларда вәкаләтләре чикләрендә катнашу;

11) район составына керүче жирлекләр бюджетларына кергән район бюджеты акчаларын файдалануның законлылыгын, нәтижәлеләген (эффективлыгы һәм экономиялеләген) контрольдә тоту;

12) район составына керүче жирлекләрдә, район Советы тарафыннан жирлекләр советлары белән төзелгән килешүләр нигезендә, тышкы муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру;

13) районның чыгым йөкләмәләре реестрындагы белешмәләреннән чыгым йөкләмәләре реестрына кертелгән районның чыгым йөкләмәләре һәм район бюджеты проекты нигезендә чираттагы финанс елында финанслауга планлаштырыла торган чыгым йөкләмәләре арасында тәңгәллеке ачыклау предметына анализ;

14) программаларны һәм районның үсеш планнарын гамәлгә ашыруның барышына һәм нәтижәләренә контроль;

15) район бюджеты үтәлешенә мониторинг;

16) райондагы социаль-икътисадый хәлгә анализ;

17) районның жирле үзидарә органнарында эчке финанс контролен оештыруга ярдәм итү;

18) федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, әлеге Уставта һәм район Советының норматив хокукый актларында билгеләнгән тышкы муниципаль финанс контроле өлкәсендәге башка вәкаләтләр.

7. Контроль-хисап палатасы тарафыннан башкарыла торган тикшерүләреннән нәтижәләре район Советы утырышында тикшерелергә, шулай ук рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

8. Районның Контроль-хисап палатасы юридик зат хокукларына ия, үз исеме белән герблы мөһерә һәм район гербы төшерелгән бланклары бар.

58 статья. Районның Финанс-бюджет палатасы

1. Район Финанс-бюджет палатасы муниципаль-казна учреждениесе районның эчке муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыручы даими эшләүче финанс органы булып тора. Районның Финанс-бюджет палатасы түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

- район бюджеты проектын (бюджет проекты һәм уртача сроклы финанс планы) төзи;
- район Советы раславына кертү өчен кирәкле документлар һәм материаллар белән район бюджеты проектын (бюджет проекты һәм уртача сроклы финанс планын) тәкъдим итә;
- район бюджетын үтәүне оештыра;
- жирле үзидарә финанс органының Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән һәм (яисә) аның нигезендә кабул ителә торган район муниципаль норматив хокукый актлар нигезендә бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган бүтән бюджет вәкаләтләре.

2. Жирле үзидарәнең финанс органы вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда районның Финанс-бюджет палатасы район Башкарма комитеты алдында хисап тота.

3. Районның Финанс-бюджет палатасы үз эшчәнлеген законнар, әлеге Устав һәм район Советы раслаган Финанс-бюджет палатасы турындагы нигезләмә нигезендә гамәлгә ашыра.

Районның Финанс-бюджет палатасы рәисе муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс нәтижәләре буенча район Советы тарафыннан билгеләнә. Районның Финанс-бюджет палатасы рәисе үз вазыйфасына Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләт биргән федераль башкарма хакимият органы билгеләнгән квалификация таләпләренә җавап бирүче затлар арасынан билгеләнә.

4. Районның Финанс-бюджет палатасы рәисе район жирле үзидарәсенә вазыйфаи заты булып тора, районның финанс органы эшчәнлегә белән җитәкчелек итә һәм аның эшен оештыра.

5. Районның Финанс-бюджет палатасының район гербы сурәтләнгән һәм үз исеме белән мөһер һәм бланклары бар.

6. Районның Финанс-бюджет палатасы эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

59 статья. Районның Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы

1. Районның Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы муниципаль-казна учреждениесе районның түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыручы даими эшләүче жирле үзидарә органы булып тора:

- районның муниципаль милкендәге, шул исәптән район милкендәге жир кишәрлекләре, акцияләр, хужалык җәмгыятьләренә устав капиталларындагы өлешләр (кертәмләр) белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, алардан файдалану, идарә итү һәм арендау мәсьәләләрен хәл итә;
- район Советы карары белән билгеләнә торган очракларда муниципаль милекне аерып алу турында, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәрне район Советына килештерүгә (раслауга) әзерли һәм кертә;

- район муниципаль милкендәге жирләрден рациональ файдалануны һәм саклауны планлаштыра һәм оештыра;

- район ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре төзү өчен кирәкле эшләрне башкаруны, 2011 елның 19 июлендәге 246-ФЗ номерлы «Федераль милектәге су объектларында төзелгән ясалма жир кишәрлекләре турында һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кергү хакында» Федераль закон нигезендә ясалма жир кишәрлеге төзү турында шартнамә төзү хокукына ия булуга ачык аукцион уздыруны тәмин итә;

- район территориясендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыра. Муниципаль жир контролен гамәлгә ашыруга бәйле мөнәсәбәтләргә карата 2008 елның 26 декабрдәге 294-ФЗ номерлы «Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм шәхси эшмәкәрләрнең хокукларын яклау турында» Федераль закон нигезләмәләре кулланыла;

- муниципаль мөлкәт реестрын Россия Федерациясә Хөкүмәте вәкаләт биргән башкарма хакимиятнең федераль органы билгеләгән тәртиптә алып бара.

Районның Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда районның Башкарма комитеты алдында хисап тотат.

2. Районның Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы район авыл жирлекләре территорияләрендә жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

- авыл жирлекләре чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыра. Муниципаль жир контролен гамәлгә ашыруга бәйле мөнәсәбәтләргә карата 2008 елның 26 декабрдәге 294-ФЗ номерлы «Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм шәхси эшмәкәрләрнең хокукларын яклау турында» Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

- авыл жирлекләре ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрне башкаруны, 2011 елның 19 июлендәге 246-ФЗ номерлы «Федераль милектәге су объектларында төзелгән ясалма жир кишәрлекләре турында һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кергү турында» Федераль закон нигезендә ясалма жир кишәрлеге төзү турында шартнамә төзү хокукына ия булуга ачык аукцион уздыруны тәмин итә.

3. Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы үз эшчәнлеген законнар, әлеге Устав һәм район Советы раслый торган Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы турындагы Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашыра.

4. Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы рәисе район Советы тарафыннан муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс нәтижәләре буенча билгеләнә.

5. Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы рәисе район жирле үзидарәсенә вазыйфаи заты булып тора, Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы эшчәнлегенә житәкчелек итә һәм аның эшен оештыра.

6. Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасының район гербы сурәтләнгән һәм үз исеме белән мөһер һәм бланклары бар.

7. Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясә бюджетлары чыгымнары классификациясә

нигезендә аерым юл белән карала.

VIII бүлек. САЙЛАУ КОМИССИЯСЕ

60 статья. Район сайлау комиссиясе

1. Район сайлау комиссиясе муниципаль сайлаулар, жирле референдум, депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы эгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу, район чикләрен үзгәртү, районны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирүне әзерләүне һәм үткәрүне оештыра.

2. Район сайлау комиссиясе жирле үзидарә органнары структурасына керми торган муниципаль орган.

3. Район сайлау комиссиясе район Советы тарафыннан федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгеләнгән тәртиптә төзелә.

Район Сайлау комиссиясе түбәндәгеләрнең тәкъдиме нигезендә төзелә: Россия Федерациясе Федераль Собрание Дәүләт Думасында, Татарстан Республикасы Дәүләт Советында депутат мандатларын бүлешүгә кертелгән кандидатлар исемлекләрен күрсәткән сәяси партияләр, шулай ук район Советында депутат мандатларын бүлешүгә кертелгән кандидатлар исемлекләрен күрсәткән сайлау берләшмәләре; башка сәяси партияләр һәм башка ижтимагый берләшмәләр; яшәү, эшләр, уку урыны буенча сайлаучылар жылышлары; район сайлау комиссиясенен алдагы составы; Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе.

4. Район Советы кергән тәкъдимнәр нигезендә район сайлау комиссиясе эгъзаларының гомуми саныннан яртысын билгеләп куярга тиеш:

1) Россия Федерациясе Федераль Собрание Дәүләт Думасында депутат мандатларын бүлешүгә кертелгән кандидатларның федераль исемлекләрен күрсәткән сәяси партияләрнең;

2) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында депутат мандатларын бүлешүгә кертелгән кандидатлар исемлекләрен күрсәткән сәяси партияләрнең;

3) район Советында депутат мандатларын бүлешүгә кертелгән кандидатлар исемлекләрен күрсәткән сайлау берләшмәләренең.

5. Район Советы Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенен кергән тәкъдимнәре нигезендә район сайлау комиссиясе эгъзаларының гомуми саныннан яртысын билгеләп куярга тиеш.

6. Район сайлау комиссиясе вәкаләтләре срогы биш ел тәшкил итә.

7. Районның сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш хокукына ия 8 эгъза составында төзелә.

8. Район сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс белән тәмин итү район бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

9. Район сайлау комиссиясе вәкаләтләре, аның эшчәнлеге тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав белән жайга салына. Район Советы мөрәжәгәте нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча район сайлау комиссиясе вәкаләтләре территория сайлау комиссиясенә йөкләнергә мөмкин.

IX бүлек. РАЙОН ЖИРЛЕ ҮЗИДАРЭ ОРГАННАРЫНЫҢ ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС ЭШЧӘНЛЕГЕ НИГЕЗЛӘРЕ

61 статья. Юридик зат хокукларына ия булган Район жирле үзидарэ органнары

1. Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик зат хокукларына район Советы, район Башкарма комитеты, районның Финанс-бюджет палатасы, районның Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы һәм районның Контроль-хисап палатасы ия.

2. Район Советы карары белән юридик зат хокуклары башка муниципаль органнарға, шулай ук район Башкарма комитеты структурасы нигезендә аның аерым органнарына бирелергә мөмкин.

62 статья. Районның жирле үзидарэ органнары юридик затлар буларак

1. Район исеменнән мөлкәти һәм башка хокуклар һәм бурычлар сатып алырга һәм гамәлгә ашырырга, судта ышанычнамәсез чыгыш ясарға район Башкарма комитеты Житәкчесе мөмкин.

2. Район Башлығы мөлкәти һәм башка хокукларны һәм бурычларны ала һәм гамәлгә ашыра, район Советы, район Башлығы, депутатлар эшчәнлеген тәэмин итүгә юллана торган район бюджеты акчалары белән, шулай ук район Советына беркетелгән муниципаль мөлкәт белән эш итүгә бәйлә рәвештә, судта ышанычнамәсез чыгыш ясый.

3. Юридик зат хокукларына ия районның жирле үзидарэ органнары идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль казна учреждениеләре булып тора һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар буларак дәүләт теркәве узарға тиеш.

63 статья. Районның жирле үзидарэ органнарын финанслау

1. Районның жирле үзидарэ органнарын тоту чыгымнары район бюджетының үз керемнәре исәбеннән финанслана.

2. Законда, әлеге Уставта, район Советы карарлары белән каралган очрақларда районның жирле үзидарэ органнары эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджеты чыгымнарын классификацияләү нигезендә аерым юл белән карала.

X бүлек. РАЙОН БАШЛЫГЫНЫҢ ҺӘМ БАШКА МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘҮЧЕ ЗАТЛАРНЫҢ СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘРЕ

64 статья. Жирле үзидарәненң даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутатына, сайланулы вазыйфай затына бирелә торган гарантияләр

1. Даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутатка, жирле

үзидарәнен сайланулы вазыйфай затына муниципаль район бюджеты акчалары исәбеннән гарантияләнә:

1) муниципаль район жирле үзидарә органнарының хокукый актлары нигезендә вазыйфай вәкаләтләрен үтәүне тәмин итә торган эш шартлары;

2) үз вакытында һәм тулы күләмдә акчалата түләү алу;

3) эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылығын билгеләү белән тәмин ителә торган, ял көннәрен һәм эш көне булмаган бәйрәм көннәрен, шулай ук ел саен бирелә торган түләүле ял бирү;

4) депутатны, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфай затын һәм аларның гаилә әгъзаларын, шул исәптән депутат, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфай заты пенсиягә чыккач медицина ярдәме белән тәмин итү;

5) тиешле еллар эшлэгән өчен пенсия белән тәмин итү һәм вәкаләтләргә гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә депутат, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфай заты вафат булган очракта гаилә әгъзаларын пенсия белән тәмин итү;

6) депутатның, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфай затының алар вазыйфай бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә, шулай ук алар муниципаль вазыйфаларны билэгән чорда яисә аны туктатканнан соң хезмәткә сәләтлелеген югалткан очракта, әмма алар үз вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә барлыкка килгән очракта, аның сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә зыян салыну очрагына иминиятләштерү.

2. Әлеге статьяның беренче өлешендәге 4 - 6 пунктларында каралган гарантияләр даими нигездә депутат, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфай заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы затларга һәм бу чорда пенсия яшенә житкән яисә хезмәткә сәләтлелеген югалткан затларга кагыла һәм күрсәтелгән затларның вәкаләтләре «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 35 статьясындагы 16 өлешенә жиденче абзацында, 6 өлешенә 2.1, 3, 6 - 9 пунктларында, 36 статьясындагы 6.1 өлешендә, 40 статьясындагы 7.1 өлешендә, 10 өлешенә 5-8 пунктларында, 10.1 өлешендә, 73 статьясындагы 1 һәм 2 өлешләрендә каралган нигезләрдә туктатылган очракта кулланылмый.

3. Район башлыгына һәм аның урынбасарларына, даими нигездә эшләүче район Советы депутатларына, башка вазыйфай затларга бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр «Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы депутатының, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфай затының вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнә.

4. Әлеге статьяда билгеләнгән гарантияләргә бирү тәртибе район Советы карары белән билгеләнә.

65 статья. Район Башлыгы, район Советы депутатларының кагылгысызлыгы гарантияләре

1. Район Советы депутатлары, район Башлыгы хокуклары гарантияләргә жинаять яки административ жаваплылыкка тарту, тоткарлау, кулга алу, тентү, сорау алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль эшләр башкару, шулай ук үзләргә билэгән торак һәм (яки) хезмәт урыны, аларның

багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларына, язышуларына, алар кулланган элемтә чараларына, аларның документларына карата оператив-эзләү чараларын уздырганда, федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә район Советы депутаты, район Башлыгы әйткән фикерләре, тавыш биргәндәге позицияләре һәм аларның статусына туры килә торган башка гамәлләре, шул исәптән вәкаләтләр чоры тәмамланганнан соң да, жинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә район Советы депутаты, район Башлыгы тарафыннан җибәрелгән халык алдында кимсетүләр, ялагу яки федераль закон белән алар өчен җаваплылык каралган башка хокук бозу очракларына кагылмый.

XI бүлек. РАЙОН ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ҖАВАПЛИЛЫГЫ

66 статья. Район җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары район халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында федераль законнар нигезендә җаваплы.

67 статья. Район Советы депутатларының район халкы алдында җаваплылыгы

1. Район Советы депутатларының, шул исәптән район Башлыгының, район халкы алдында җаваплылыгы депутат итеп аны сайлаган район халкының ышанычын югалту нәтижәсендә барлыкка килә.

2. Ышанычны югалткан район Советы депутаты, шул исәптән район Башлыгы, җирлекнең вәкиллекле органы депутаты буларак, федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә кире чакыртып алынырга мөмкин.

68 статья. Район җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының дәүләт алдында җаваплылыгы

Федераль закон нигезендә район Советының, район Башлыгының, район Башкарма комитеты Җитәкчесенең дәүләт алдында җаваплылыгы алар тарафыннан Россия Федерациясе Конституциясе, федераль конституцион законнар, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары һәм әлеге Устав бозылган очракта, шулай ук районның җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә гамәлгә ашырмау очрагында тиешле суд карары нигезендә барлыкка килә.

69 статья. Район җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы

Район җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының физик һәм

юридик затлар алдында жаваплылыгы федераль законнарда билгелэнгән тәртиптә барлыкка килә.

70 статья. Ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү)

1. Федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә муниципаль вазыйфа биләүче зат ышанычны югалтуга бәйле рәвештә түбәндәге очрақларда эштән азат ителергә (вазыйфадан азат ителергә) тиеш:

1) зат тарафыннан үзе барлыкка китергән мәнфәгатьләр каршылыгын булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча чаралар кабул ителмәү;

2) зат тарафыннан үзенә керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренә) һәм балигь булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүматлар тапшырылмаган яки белә торып дәрәс булмаган яки тулы булмаган мәгълүмат бирелгән;

3) федераль законда билгелэнгән очрақлардан тыш, затның коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) затның эшмәкәрлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруы;

5) әгәр Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаса, затның идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләренә башка органнары составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтына китерә торган яисә китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы барлыкка килү турында билгеле булган муниципаль вазыйфаны биләүче зат ышанычын югалтуга бәйле рәвештә эштән чыгарылырга (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләүче зат тарафыннан яқлар аңа буйсынган зат булган мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) жайга салу чараларын күрмәгән очрақта.

1. Федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә муниципаль вазыйфа биләүче зат ышанычны югалтуга бәйле рәвештә түбәндәге очрақларда эштән азат ителергә (вазыйфадан азат ителергә) тиеш:

1) зат тарафыннан үзе барлыкка китергән мәнфәгатьләр каршылыгын булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча чаралар кабул ителмәү;

2) зат тарафыннан үзенә керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренә) һәм балигь булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүматлар тапшырылмаган яки белә торып дәрәс булмаган яки тулы булмаган мәгълүмат бирелгән;

3) федераль законда билгелэнгән очрақлардан тыш, затның коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) затның эшмәкәрлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруы;

5) эгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаса, затның идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләренә башка органнары составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтына китерә торган яисә китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы барлыкка килү турында билгеле булган муниципаль вазыйфаны биләүче зат ышанычын югалтуга бәйле рәвештә эштән чыгарылырга (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләүче зат тарафыннан яклар аңа буйсынган зат булган мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) жайга салу чараларын күрмәгән очракта.

3. Депутатка, жирле үзидарәнең сайланулы органы эгъзасына, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай затына карата үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында дәрәс булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшырган өчен, эгәр бу мәгълүматларны бозу житди булмаса, түбәндәге жаваплылык чаралары күрелергә мөмкин:

1) кисәтү;

2) депутатны, жирле үзидарәнең сайланулы органы эгъзасын аның вәкаләтләре чоры тәмамланганчы, муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органында, жирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфалар биләү хокукыннан мәхрүм итеп, муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органында, жирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфасыннан азат итү;

3) даими нигездә вәкаләтләргә гамәлгә ашырудан аның вәкаләтләре чоры туктатылганчы даими нигездә вәкаләтләр башкару хокукыннан мәхрүм итеп азат итү;

4) вәкаләтләр чоры туктатылганчы муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органында, жирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфалар биләүне тыю;

5) вәкаләтләре чоры туктатылганчы даими нигездә вәкаләтләр башкаруны тыю.

ХII бүлек. РАЙОННЫҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

71 статья. Районның муниципаль хокукый актлары системасы

1. Районның муниципаль хокукый актлары системасына түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль берәмлек уставы, жирле референдумда (гражданның жыенында) кабул ителгән хокукый актлар;

2) муниципаль берәмлек Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

3) әлеге уставта каралган муниципаль берәмлек башлыгының, Башкарма комитет житәкчесенең һәм жирле үзидарәнең башка органнарының һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затларының хокукый актлары.

2. Район уставы һәм жирле референдумда (гражданның жыенында) кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә була һәм районның бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар элге Уставка һәм жирле референдумда (гражданнар жыенында) кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Жирле үзидарә органнары тарафыннан кабул ителгән муниципаль хокукый актлар районның бөтен территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен гражданнар, оешма житәкчеләре, дәүләт хакимияте органнарының вазыйфаи затлары һәм жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары федераль законнар һәм Административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә җаваплы булалар.

5. Районның муниципаль хокукый актлары, Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә торган салымнар һәм жыемнар турында район Советының норматив хокукый актларыннан тыш, элге Устав билгеләгән тәртиптә үз көченә керә.

6. Районның муниципаль хокукый актлары Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституцион законнарга, "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль законга, башка федераль законнарга һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актларына, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларына каршы килмәскә тиеш.

7. Муниципаль хокукый актлар юкка чыгарылырга яисә аларның гамәлдә булуы муниципаль хокукый актны гамәлдән чыгару яисә туктатып тору вакытына тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бетерелгән очракта яки күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфаи затларның - жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затларының вәкаләтләре исемлеге үзгәргән очракта, муниципаль хокукый актның гамәлдә булуын туктатып тору вакытына тиешле муниципаль хокукый актны, шулай ук суд тарафыннан кабул итү (бастырып чыгару) кертелгән, ә жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны җайга сала торган өлешендә - Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы) тарафыннан (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы) үзгәртелергә мөмкин.

8. Норматив характердагы булмаган муниципаль хокукый актның гамәли көче аны кабул иткән (чыгарган) район жирле үзидарә органы яисә район жирле үзидарәсенә вазыйфаи заты тарафыннан Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшмәкәрләр хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкиленә эшмәкәрләр хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкиленә тиешле күрсәтмәсен алган очракта кичекмәстән туктатылып тора. Алынган күрсәтмәнең үтәлеше турында район Башкарма комитеты яисә районның жирле үзидарәсе вазыйфаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшмәкәрләр хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә өч көн эчендә, ә район Советына - карар кабул ителгән көннән алып өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

9. Эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышы башка муниципаль берәмлекләренә муниципаль норматив хокукый

актлары, эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыруны нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләрне ачыклау максатларында, тиешле муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары тарафыннан Татарстан Республикасы законы нигезендә билгеләнгән тәртиптә экспертиза узарга мөмкин.

72 статья. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне турыдан-туры район халкы тарафыннан хәл итү жирле референдумда чагылган гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Әгәр район халкын турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль норматив хокукый акт кабул итү таләп ителсә, компетенциясенә күрсәтелгән актны кабул итү кергән район жирле үзидарә органы яисә жирле үзидарәненең вазыйфаи заты референдумда кабул ителгән карар үз көченә кергән көннән 15 көн эчендә тиешле муниципаль норматив хокукый актны эзерләү һәм кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан арта алмый.

3. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль норматив хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу район Башлыгын чакыртып алу, район Башкарма комитеты Житәкчесенә вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату яисә район Советы вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

73 статья. Район жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары кабул итә торган муниципаль хокукый актларның төрләре

1. Район жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләрне үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгаралар:

- 1) район Советы - район Советы карарлары;
- 2) район Башлыгы - район Башлыгының карарлары һәм күрсәтмәләре;
- 3) район Башкарма комитеты Житәкчесе - Башкарма комитет Житәкчесе карарлары һәм күрсәтмәләре.

2. Район жирле үзидарәсенә башка вазыйфаи затлары әлеге Устав, аларның статусын билгеләүче башка муниципаль хокукый актларда билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгара.

74 статья. Муниципаль хокукый актларны эзерләү

1. Муниципаль хокукый актлар проектлары район Башлыгы, район Советы депутатлары, район Башкарма комитеты Житәкчесе, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, шулай ук районның Контроль-хисап палатасы, районның Финанс-бюджет палатасы, районның Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы тарафыннан аларны алып бару мәсьәләләре буенча кертеләргә мөмкин.

Биектау муниципаль районы прокуроры, гамәлдәге муниципаль норматив хокукый актларны камилләштерү кирәклеген үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында билгеләгәндә, муниципаль норматив хокукый актларны үзгәртү, бетерү яисә кабул итү турындагы проектлар һәм тәкъдимнәр кертергә хокуклы.

2. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга теркәлә торган документларның исемлеге һәм формасы тиешенчә район Советы, район Башлыгы, район Башкарма комитеты Житәкчесе регламентында билгеләнә.

3. Эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеге субъектлары өчен яңа бурычларны билгеләүче яисә муниципаль норматив хокукый актларда элек каралган бурычларны үзгәртә торган башка муниципаль берәмлекләренң муниципаль хокукый актлары проектлары тиешле муниципаль берәмлекләренң жирле үзидарә органнары тарафыннан Татарстан Республикасы законы нигезендә билгеләнгән тәртиптә жайга салу йогынтысы бәяләнәргә мөмкин, моңа түбәндәгеләр керми:

1) муниципаль берәмлекләр вәкилләклә органнарының жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләүче, үзгәртүче, туктатып торучы, юкка чыгаручы норматив хокукый актлар проектларына;

2) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль берәмлекләр вәкилләклә органнарының норматив хокукый актлары проектлары.

75 статья. Район Советының хокукый актлары

1. Район Советы үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча район территориясендә үтәлүе мәжбүри булган кагыйдәләр, район Башлыгын отставкага чыгару турында карар, район Советы регламенты, район Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка карарлар, шулай ук федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав тарафыннан үз компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Район Советы карарлары, законнарда, әлеге Уставта билгеләнгән очрактардан тыш, район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Район Башлыгы тавышы район Советы карарларын кабул иткәндә депутат тавышы буларак исәпкә алына.

4. Советның жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләүне, үзгәртүне һәм бетерүне, район бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тотучы карарлары, район Советы каравына бары тик район Башкарма комитеты Житәкчесе инициативасы белән яисә аның бәяләмәсе булганда кертеләргә мөмкин. Күрсәтелгән бәяләмә район Башкарма комитетына карар проектын тәкъдим иткән көннән алып утыз көн эчендә район Советына тапшырыла.

5. Район Советы карарларына район Башлыгы тарафыннан алар кабул ителгән көннән алып өч көн эчендә имзалана һәм әлеге Устав белән билгеләнгән тәртиптә халыкка житкерелә.

76 статья. Район Башлыгының хокукый актлары

Район башлыгы үзенң законнар, әлеге Устав, район Советы карарлары белән

билгелэнгән вәкаләтләре чикләрендә район Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар, шулай ук әлеге Устав, 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон, башка федераль законнар белән аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара.

77 статья. Район Башкарма комитеты Житәкчесенен хокукый актлары

Башкарма комитет Житәкчесе район Башкарма комитетының законнарда, әлеге Уставта һәм район Советы карарларында билгелэнгән вәкаләтләре чикләрендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләр һәм районның жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйлә мәсьәләләр буенча карарлар, шулай ук район Башкарма комитетының эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләр чыгара.

78 статья. Муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм аларның үз көченә керү тәртибе

1. Район Советы карарлары, әгәр карарның үзе белән башкасы билгеләнмәгән булса, район Башлығы имза куйган көннән үз көченә керә.

Район Советының салымнар һәм жыемнар турындагы хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Район Советының район Уставын кабул итү яисә әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карарлары федераль закон, әлеге Устав билгеләгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Район Башлығының, Башкарма комитет Житәкчесенен, жирле үзидарәнен башка вазыйфай затларының хокукый актлары, әгәр актларның үзләре тарафыннан башкасы билгеләнмәсә, алар имзаланган көннән үз көчләренә керә.

3. Гамәлгә куючысы муниципаль берәмлек булган оешмаларның хокукый статусын билгели торган кеше һәм гражданның хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагыла торган муниципаль норматив хокукый актлар, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр аларны рәсми бастырып чыгарганнан (халыкка житкергәннән) соң басма массакуләм мәгълүмат чараларында яисә «Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталы» интернет-ресурсында pravo.tatarstan.ru (алга таба текст буенча - бастырып чыгару) яисә Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы рәсми сайтында урнаштыру юлы белән халыкка житкерелгәннән соң (алга таба - текст буенча –халыкка житкерелү) үз көченә керә.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары: исеме, имза салу датасы (район Советы кабул иткән хокукый актлар өчен - шулай ук аны район Советы кабул иткән дата), теркәү номеры, хокукый актка кул куйган вазыйфай затның исеме булырга тиеш.

5. Район Советының район бюджеты, аның үтәләше турындагы, жирле салымнар һәм жыемнар билгеләү турындагы карарлары, район Советы, район Башлығы, район Башкарма комитеты Житәкчесе кабул иткән башка норматив

хокукый актлар, федераль закон белән таратылуы чиклэнгән белешмэләр булган муниципаль хокукый актлардан яисә аларның аерым нигезлэмэләреннән тыш, имза салынган көннән алып жиде көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

6. Жирле референдумны билгеләү, районның чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору, район Башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау, район Башкарма комитеты Житәкчесен һәм аның урынбасарларын билгеләп кую мәсьәләләре буенча норматив булмаган хокукый актлар шулай ук рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

7. Законнар яисә әлеге Устав нигезендә рәсми басылып чыгуы (халыкка житкерелүе) мәжбүри булмаган норматив булмаган муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган район жирле үзидарәсе органнары яисә вазыйфай затлары карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) мөмкин.

8. Бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) муниципаль хокукый актның реквизитлары күрсәтелә.

Муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару хокукый акт текстын районның жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә куелган басма массакуләм мәгълүмат чараларында яки район территориясендә таратыла торган башка басма массакуләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгару юлы белән гамәлгә ашырыла. Хокукый акт текстын башка басма массакуләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарганда әлеге бастырып чыгаруның рәсми булуы турында тамга булырга тиеш.

Муниципаль хокукый актларны халыкка житкерү түбәндәге юллар белән гамәлгә ашырыла:

- хокукый акт текстын Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре Порталында районның рәсми сайтында: <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> веб-адрес буенча урнаштыру;

- хокукый акт текстын Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә «Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталы»нда: <http://pravo.tatarstan.ru> веб-адрес буенча урнаштыру.

9. Муниципаль хокукый актны бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) массакуләм мәгълүмат чарасы чыгу датасы күрсәтелергә тиеш.

10. Муниципаль норматив хокукый актлар, шул исәптән жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар, Татарстан Республикасының муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгы тарафыннан Татарстан Республикасы законында билгелэнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

ХIII бүлек. РАЙОННЫҢ ИКЪТИСАДЫЙ НИГЕЗЕ

79 статья. Районның икътисадый нигезе

Районның икътисадый нигезен районның муниципаль милкендәге мөлкәт, район бюджеты акчалары, шулай ук районның мөлкәти хокуклары тәшкил итә.

80 статья. Районның муниципаль мөлкәте

1. Дәүләт милкенән муниципаль район милкенә тапшырылган, шулай ук башка законлы нигезләрдә сатып алынган мөлкәт муниципаль районның милкә булып тора.

2. Муниципаль районның муниципаль милкендә булырга мөмкин:

1) жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

2) жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, федераль законнарда һәм Россия Федерациясе субъектлары законнарында билгеләнгән очракларда, шулай ук жирлекләренң жирле үзидарә органнарының 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешендә каралган тәртиптә тапшырылган аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт;

3) жирле үзидарә органнары, жирле үзидарәненң вазыйфай затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләре эшчәнлеген тәмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) жирле үзидарә органнарына федераль законнар белән хәл итү хокукы бирелгән һәм жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү өчен кирәкле мөлкәт;

5) 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясының 4 өлеше нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә каралган мөлкәт, шулай ук 131-ФЗ номерлы Федераль законның 17 статьясының 1 һәм 1.1 өлешләре нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга каралган мөлкәт.

3. Муниципаль районның милек объектлары муниципаль район муниципаль мөлкәт реестрында исәпкә алына.

4. Муниципаль район жирле үзидарә органнары, гамәлдәге законнар нигезендә, муниципаль мөлкәткә мөстәкыйль ия булалар, алардан файдаланалар һәм эш итәләр.

5. Муниципаль районның жирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәтне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, башка муниципаль берәмлекләренң жирле үзидарә органнарына вакытлыча яисә даими файдалануга тапшырырга, федераль законнар нигезендә аерып алырга, башка килешүләр төзөргә, шартнамәләрдә һәм килешүләрдә тапшырыла торган мөлкәттән файдалану шартларын билгеләргә хокуклы.

6. Муниципаль районның муниципаль мөлкәтенә ия булу, аннан файдалану һәм аның белән эш итү тәртибе муниципаль район Советы карары белән билгеләнә.

7. Муниципаль мөлкәт белән идарә итүне әлегә Устав һәм муниципаль район Советының норматив хокукый актлары нигезендә муниципаль районның башкарма комитеты гамәлгә ашыра.

81 статья. Районның муниципаль мөлкәтен биләү, аннан файдалану һәм эш итү

1. Районның жирле үзидарә органнары, әлегә Устав белән билгеләнгән вәкаләтләр бүлешүне исәпкә алып, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар һәм район жирле үзидарә органнарының алар нигезендә кабул ителә торган

норматив хокукый актлары нигезендә муниципаль мөлкәткә мөстәкыйль ия булалар, файдаланалар һәм алар белән эш итәләр.

2. Районның жирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәтне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләренң жирле үзидарә органнарына вакытлыча яисә даими файдалануга тапшырырга, аерып алырга, федераль законнар нигезендә башка килешүләр кылырга хокуклы.

3. Муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль законнар нигезендә жирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары белән билгеләнә. Муниципаль мөлкәтне файдаланудан керемнәр жирле бюджетларга керә.

82 статья. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хужалык оешмалары

1. Район әлеге Устав билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне төзөргә, үзгәртеп корырга һәм бетерергә, хужалык жәмгыятьләре төзүдә, шул исәптән жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен кирәкле муниципальара оешмалар төзүдә катнашырга хокуклы. Муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләргә карата гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен вәкаләтле жирле үзидарә органнары гамәлгә ашыра.

2. Гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органнары муниципаль предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең максатларын, шартларын һәм эшчәнлек тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, әлеге предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең житәкчеләрен вазыйфага билгеләп куя һәм вазыйфасыннан азат итә, аларның эшчәнлеге турында әлеге Уставта каралган тәртиптә хисапларны тыңлый.

3. Жирле үзидарә органнары муниципаль берәмлек исемнән муниципаль казна учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидиар жавап бирәләр һәм аларны федераль законда билгеләнгән тәртиптә үтәүне тәмин итәләр.

83 статья. Районның жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Районның жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар белән, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, шартнамә нигезендә төзелә.

XIV бүлек. РАЙОННЫҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

84 статья. Район Бюджеты

1. Районның үз бюджеты бар.

2. Район бюджеты өч елга (чираттагы финанс елы һәм план чоры) төзелә һәм раслана.

3. Район бюджеты проектын төзү һәм карау, район бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп торуга, район бюджеты үтәлеше турында хисап төзү, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда билгеләнгән таләпләргә үтәп, муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашырыла.

4. Район бюджеты проекты Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә район башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм срокларда, аның район Советы карары белән расланган бюджет корылышы һәм районның бюджет процессы турындагы Нигезләмәсә таләпләргә үтәп төзелә.

5. Район бюджеты проектын карау, район бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контрольдә тоту, район бюджеты үтәлеше турында хисап төзү тәртибе район Советы карары белән расланган бюджет корылышы һәм бюджет процессы турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

Район бюджеты турындагы карар Россия Федерациясе Бюджет кодексының 5 статьясында каралган тәртиптә үз көченә керә.

6. Район бюджетының үтәлешен районның Башкарма комитеты тәмин итә.

7. Район бюджеты үтәлешен контрольдә тотуны район Советы гамәлгә ашыра.

85 статья. Районда бюджет процессы

1. Район бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм аның үтәлешенә контроль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашырыла. Район бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

2. Жирле бюджет проекты, жирле бюджетны раслау турындагы карар, аның үтәлеше турындагы еллык хисап, жирле бюджетны үтәү барышы һәм жирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләренә, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә саны турында квартал саен белешмәләр, аларның хезмәте өчен түләүгә факттагы чыгымнарны күрсәтеп, рәсми басылып чыгарга тиеш.

3. Район бюджеты проектын төзү районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар, алар нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Район бюджеты проекты район Советының муниципаль хокукый акты нигезендә өч елга (чираттагы финанс елына һәм план чорына) төзелә һәм раслана.

5. Район бюджеты проекты Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә районның Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм срокларда, аның таләпләргә үтәп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә төзелә.

6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели

торган Россия Федерациясе Федераль Собрание сәнә Россия Федерациясе Президенты юлламасы нигезләмәләре;

Россия Федерациясенең бюджет, салым һәм таможня-тариф сәясәтенең төп юнәлешләре (Татарстан Республикасының бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре, Биектау муниципаль районының бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре);

социаль-икътисадый үсешкә фараз;

озак сроклы чорга бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразы үзгәрешләре проекты);

муниципаль программалар (муниципаль программалар проектлары, күрсәтелгән программалар проектлары).

7. Бюджет турындагы карарда бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты) керә торган бюджетның төп характеристикалары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Россия Федерациясе субъектлары законнарында, муниципаль берәмлекләренң вәкиллекле органнарының муниципаль хокукый актларында (бюджет турындагы законнардан (карарлардан) тыш) билгеләнгән башка күрсәткечләр булырга тиеш.

Район бюджеты турында район Советы карарында шәһәр, авыл жирлекләре (шәһәр эчендәге районнар) бюджетлары арасында алар Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы законы, Татарстан Республикасы законнары һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән муниципаль хокукый актлар белән билгеләнмәгән очракта керемнәрне бүлү нормативлары булырга тиеш.

8. Район бюджеты турындагы карар белән составлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары, район Советының муниципаль хокукый актлары нигезендә кабул ителгән күрсәткечләр раслана.

9. Район бюджеты турындагы карар белән түбәндәгеләр билгеләнә:

Район бюджеты керемнәренең баш администраторлары исемлеге;

Район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;

бюджет ассигнованиеләрен чыгым төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) яки чыгым төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программасыз юнәлешләре), төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) буенча, чыгымнар төрләренең һәм (яисә) чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджетлар чыгымнары классификациясенең чыгымнар төрләренең максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программасыз юнәлешләре), төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) буенча, шулай ук әлеге Кодекста, Татарстан Республикасы законында, район Советы хокукый актында билгеләнгән очракларда бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бүлү;

чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

гавами норматив йөкләмәләрне башкаруга жибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренә гомуми күләме;

бюджетара трансфертларның башка бюджетлардан алына торган һәм (яки) чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган күләме;

план чорының беренче елына район бюджеты чыгымнарының шартлы расланучы (расланган) чыгымнарының гомуми күләме район бюджеты чыгымнарының гомуми күләменә кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнешкә ия Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпләмичә), план чорының икенче елына Район бюджеты чыгымнарының кимендә 5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнешкә ия Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпләмичә);

чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы;

чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елыннан соң килүче елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтеләп;

район бюджетының Россия Федерациясә Бюджет кодексы һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, район Советының муниципаль хокукый актларына туры китереп билгеләнгән башка күрсәткечләр.

10. Район бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта район Советына Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә документлар һәм материаллар тапшырыла.

11. Район бюджеты турындагы карар проектын карау һәм аны район Советының муниципаль хокукый акты белән билгеләнгән раслау тәртибе бюджет турындагы карарның чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан үз көченә керүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән күрсәткечләрне һәм характеристикаларны Россия Федерациясә Бюджет кодексының 184.1 статьясы нигезендә раслауны күздә тотарга тиеш.

12. Район бюджеты турындагы карар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм финанс елының 31 декабрә кадәр гамәлдә була, әгәр Россия Федерациясә Бюджет кодексында яисә район бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса.

Район бюджеты турындагы карар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

13. Районның жирле үзидарә органнары район бюджетының балансылылыгын, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, дефицит күләме, муниципаль бурыч күләме һәм структурасы, районның бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча Татарстан Республикасы законнарының һәм федераль законнарның үтәлешен тәмин итә.

14. Район бюджеты керемнәре Россия Федерациясенә бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы законнар һәм башка мәжбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә төзелә.

15. Район бюджеты чыгымнары Россия Федерациясә Бюджет кодексында

каралган формаларда гамәлгә ашырыла.

Дәүләт хакимиятенәң федераль органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга район бюджеты чыгымнарын гамәлгә ашыру рәхсәт ителми, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш.

16. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

86 статья. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләр сатып алу

1. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләр сатып алу дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләр сатып алу жирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

87 статья. Район гражданның үзара салым акчалары

1. Муниципаль районның жирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләрен хәл итү өчен гражданның бер тапкыр түләүләре - гражданның үзара салым акчалары жәлеп ителергә мөмкин. Мондый түләүләренә күләме муниципаль район халкы өчен абсолют бертигез күләмдә билгеләнә, моңа муниципаль район (муниципаль район чикләрендәге авылара территориядә урнашкан торак пункт) халкының гомуми саныннан 30 %тан арта алмаган һәм алар өчен түләүләр күләме киметелергә мөмкин булган аерым категория гражданны керми.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән гражданның бер мәртәбә түләүләрен кертү һәм куллану мәсьәләләре жирле референдумда хәл ителә.

88 статья. Районның муниципаль бурыч алуы (муниципаль бурычы)

1. Муниципаль бурыч алу дигәндә, муниципаль кыйммәтле кәгазьләренә урнаштыру юлы белән һәм заемчы буларак гавами-хокукый оешманың бурыч йөкләмәләре барлыкка килә торган кредитлар рәвешендә гавами-хокукый оешма бюджетына заем акчаларын гавами-хокукый оешма исемнән жәлеп итү күздә тотыла.

Районның Россия Федерациясе валютасында Россия Федерациясеннән читтә бурыч алуы рәхсәт ителми.

2. Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә муниципаль берәмлек исемнән муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру хокукына район Башкарма комитеты ия.

89 статья. Районның жирле бюджеты үтәлеше

1. Районның жирле бюджетын үтәү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Район бюджеты кассаларның бердәмлегенә һәм чыгымнарның ведомствога буйсынуына нигезләнеп үтәлә.

3. Район бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, район бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Район бюджетының үтәлеше районның жыелма бюджет язмасы һәм районның касса планы нигезендә оештырыла.

90 статья. Бюджет хисабы. Район бюджеты үтәлеше турында еллык хисап

1. Районның бюджет хисабы еллык.

2. Районның бюджет хисапчылыгы районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының жыелма бюджет хисапчылыгы нигезендә төзелә һәм район Башкарма комитетына тапшырыла.

3. Еллык хисап үтәлеше турында район бюджеты Район Советы карары белән расланьрга тиеш.

4. Районның Финанс-бюджет палатасы муниципаль районның берләштерелгән бюджеты үтәлеше турында Россия Федерациясе субъектының финанс органына бюджет хисабы тапшыра.

5. Район бюджеты үтәлеше турында еллык хисап, аны район Советына тапшырганчы, тышкы тикшерү узарга тиеш, ул бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнең (бүлүчеләрнең) бюджет хисабын тышкы тикшерүне һәм район бюджеты үтәлеше турында еллык хисап буенча бәяләмә әзерләүне үз эченә ала.

Район бюджетының үтәлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, әлегә Устав һәм муниципаль норматив хокукый акт белән билгеләнгән тәртиптә районның Контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла. Район составына керүче жирлекнең вәкиллекле органы мөрәжәгатә буенча жирлек бюджетының үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү районның Контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин.

5. Районның Башкарма комитеты агымдагы финанс елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча район бюджетының үтәлеше турында хисап тапшыра. Район бюджеты үтәлеше турында еллык хисап буенча бәяләмә әзерләү бюджет акчалары баш бүлүчеләрнең еллык бюджет хисабының еллык бюджет тикшерүе күрсәткечләре нигезендә 1 айдан артмаган срокта уздырыла.

6. Ел саен, агымдагы финанс елының 1 маеннан да соңга калмыйча, районның Башкарма комитеты хисап финанс елына район бюджеты үтәлеше турында еллык хисабын район Советына, район бюджетының үтәлеше турында район Советының карар проектын, район бюджетының үтәлеше турында башка бюджет хисабын, районның берләштерелгән бюджеты үтәлеше турында бюджет хисабы һәм Россия Федерациясенәң бюджет законнарында каралган башка документларны теркәп тапшыра.

7. Район бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны карау нәтижәләре буенча

район Советы район бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапны раслау яисә кире кагу турында карар кабул итә.

8. Район Советы район бюджетының үтөлеше турында еллык отчет кире кагылу очрагында, ул күрсәткечләрне дәрәс чагылдырмау яисә тулысынча чагылдырмау фактларын бетерү һәм бер айдан да артмаган срокта кабат тапшыру өчен кире кайта.

9. Район бюджетының үтөлеше турындагы карар белән, район бюджетының керемнәренен, чыгымнарының һәм дефицитының (профицитының) гомуми күләмен күрсәтеп, хисап финанс елы өчен район бюджетының үтөлеше турында хисап раслана. Хисап финанс елында район бюджетының үтөлеше турында район Советы карарына аерым кушымталар белән түбәндәгеләрнең күрсәткечләре раслана:

бюджет керемнәрен классификацияләү кодлары буенча район бюджеты керемнәренен;

бюджет керемнәренә карый торган дәүләт идарәсе секторының керем төрләре, керем подвидлары кодлары, операцияләр классификациясе буенча район бюджеты керемнәренен;

район бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча район бюджеты чыгымнарының;

бюджетлар чыгымнары классификациясенен бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча район бюджеты чыгымнарының;

бюджетлар кытлыгын финанслау чыганакалары классификациясе кодлары буенча район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының;

бюджетлар кытлыгын финанслау чыганакалары төркемнәр, төркемчәләр, статьялар, төрләре кодлары буенча район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының.

Район бюджетын үтәү турындагы карар белән шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы законында, район Советының муниципаль хокукый актында район бюджетын үтәү турындагы карар өчен билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

91 статья. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган Россия Федерациясе бюджет законнарын һәм башка норматив хокукый актларны үтәүне тәмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм аннан соңгы финанс контроленә бүленә.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә тышкы муниципаль финанс контроле Контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлегә булып тора.

3. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә эчке муниципаль финанс контроле район Башкарма комитеты органнары (вазыйфай затлары) булган муниципаль финанс контроле органнарының контроль эшчәнлегә булып тора.

4. Якынча контроль жирле бюджетны үтәү барышында бюджет хокук бозуларын кисәтү һәм булдырмау максатларында гамәлгә ашырыла.

5. Алдагы контроль аларны үтәүнең законлы булуын, исәпкә алуның һәм

хисаплылыкның дөреслеген билгеләү максатларында район бюджетын үтәү нәтижеләре буенча гамәлгә ашырыла.

XV бүлек. РАЙОН УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ

92 статья. Район уставы проекты эзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Район уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында район Советы карары проекты район Башлыгы, район Советы депутатлары, район Башкарма комитеты Житәкчесе, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре тарафыннан район Советына кертелә ала.

2. Район уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты эзерләү өчен район Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Район уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында район Советы карары проекты, аларны караган көнгә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча, район Советы тарафыннан күрсәтелгән Устав проекты буенча тәкъдимнәренә исәпкә алу тәртибен, район Советының күрсәтелгән карары проекты буенча бер үк вакытта бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш, шулай ук гражданнарның аны тикшерүдә катнашу тәртибе рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш. Район Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәренә исәпкә алу тәртибен, шулай ук район Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция (Устав) һәм Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында, район Уставы нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелгәндә гражданнарның әлеге фикер алышуда катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) таләп ителми.

4. Район уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокукый акт белән кертелә, ул түбәндәгечә рәсмиләштерелергә мөмкин:

1) район Советының (гражданнар жыены) аның рәисе һәм район башлыгы имзалаган, яки район Советы рәисе вәкаләтләрен (гражданнар жыенын) берүзе башкаручы район башлыгы тарафыннан имзаланган карары;

2) район Советы (гражданнар жыены) кабул иткән һәм район башлыгы кул куйган аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлеге хокукый актта аны кабул итү турындагы район Советы (гражданнар жыены) карарының реквизитлары күрсәтелә. Мондый карарга район Советының күчмә нигезләмәләрен һәм (яисә) район уставына кертелә торган үзгәрешләрнең һәм өстәмәләрнең үз көченә керүе турындагы нормаларын кертү рөхсәт ителми.

5. Район уставын яңа редакциядә бәян итү район уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт белән кую рөхсәт ителми. Бу очракта районның яңа уставы кабул ителә, ә районның элек гамәлдә булган уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актлар

районның яна уставы үз көченә кергән көннән үз көчләрән югалткан дип таныла.

6. Район уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында район Советы карары нигезендә, аларны район Советы сессиясендә карау алдыннан гавами тыңлаулар уздырыла, Уставка үзгәрешләр бары тик жирле әһәмияттәге мәсьәләләр Уставында беркетелә торган мәсьәләләрне һәм аларны хәл итү буенча вәкаләтләрне Россия Федерациясе Конституциясенә һәм федераль законнарға туры китерү максатларында кертелә торган очрактардан тыш.

93 статья. Район Уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Район уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты карау район Советы тарафыннан район Советы регламенты нигезендә кимендә ике укылышта гамәлгә ашырыла.

2. Район уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты беренче укылышта кабул ителгәннән соң, күрсәтелгән проект төзәтмәләр кертү өчен район Башлыгы тарафыннан хокук чыгару инициативасы хокукы субъектларына жиберелә.

3. Район уставы, Уставка үзгәрешләр кертү турында район Советы карары район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике өлештә күпчелек тарафыннан кабул ителә.

94 статья. Район Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар

1. Район уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында район Советы карары кабул ителгәннән соң район Башлыгы тарафыннан федераль законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органына законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен юллана.

2. Район уставы, район Советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары дәүләт теркәве узганнан соң рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш һәм алар рәсми басылып чыкканнан (халыкка житкерелгәннән) соң үз көченә керә.

Район башлыгы теркәлгән район Уставын, район Уставына үзгәрешләр кертү турында муниципаль хокукый актны, муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органыннан кергән көннән алып, жиде көн эчендә бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә) тиеш.

Уставны федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү шушы закон актларында билгеләнгән срокта гамәлгә ашырыла. Федераль законда, Татарстан Республикасы законында күрсәтелгән срок билгеләнмәгән очракта, Уставны федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү срогы тиешле федераль закон, Татарстан Республикасы законының үз көченә керү датасын, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты

гавами тыңлауларда рәсми бастырып чыгару һәм фикер алышу кирәклеген, аның буенча гражданның тәкъдимнәрен, район Советы утырышларының чиратлылығын, мондый муниципаль хокукый актны дәүләт теркәве һәм рәсми бастырып чыгару срокларын исәпкә алып билгеләнә һәм, кагыйдә буларак, алты айдан артмаска тиеш.

3. Муниципаль берәмлек уставына кертелгән һәм жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр, жирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләр бүлешү (район уставын законнарға туры китерү очракларыннан, шулай ук жирле үзидарәнәң сайланулы вазыйфай затларын сайлау тәртибе, вәкаләтләре сроклары, вәкаләтләре үзгәрүдән тыш), әлегә Уставка күрсәтелгән үзгәрешләргә кертү турында муниципаль хокукый акт кабул иткән район Советы вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң үз көченә керә.